49716

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Preis - cena 1 L

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI. V Ljubljani, 6. januarja 1944. Štev. 1 (738)

Vsakdo nosi sodnika s seboj.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 lire v znamkah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 8 mm in širina 65 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Močni sovjetski napadi pri Žitomiru odbiti

Führerjev glavni stan, 3. jan. DNB. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil objavlja:

Na nikopoliskem mostišču in jugozahodno od Dnjepropetrovska so včeraj popustili boji. Slabotnejši sovražnikovi napadi so se izjalovili.

Južno in jugovzhodno od Žitomira so bili v hudih bojih s sestrelitvijo mnogih oklepnikov odbiti močni sovjetski napadi zapadno od mesta pa so se izjalovili obkolitveni poizkusi. Dalje severnozapadno so naše čete v hudem boju s sovražnikovimi napadalnimi skupinami.

Pri Vitebsku so se v ogorčenih bojih izjalovili močni sovjetski krajevni napadi. Lasten napad je vrgel sovražnika, ki je mimogrede vdrl v naše postojanke, navzlic zagrizenemu odporu po zavrnitvi mnogoštevilnih protinapadov spet nazaj.

Na ostalem vzhodnem bojišču so bili v delno močnem snežnem metežu zgoli boji krajevnega pomena.

Na južnoitalijanskem bojišču je potekel dan mirno.

Pri nočnem napadu težkih nemških bojnih letal na sovražnikovo oskrbovalno oporišče Augusto sta bila zažgana tovorni parnik srednje velikosti in skladišče gradiva, pristaniške naprave pa razrušene.

Angleški teroristični bombniki so nadaljevali preteklo noč v zaščiti oblakov svoje napade proti raznim stanovaniskim okrajem prestolnice. Razen tega so padle posamezne bombe na nekatere kraje v zapadni Nemčiji. Nočni lovci in protiletalsko topništvo letalskih zračnih sil so uničili po dozdajnih ugotovitvah 31 štirimotornih sovražnikovih bombnikov.

Opolnoči so prodrla nemška letala nad London, da izvedejo nadlegovalne napade.

•

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljništva v preteklem tednu:

Severno od Kirovograda smo kljub močnemu sovražnikovemu odporu dosegli uspehe, pripeljali mnogo ujetnikov in vojnega plena. Na področju pri Vitebsku in pri Žitomiru se nadaljujejo hudi boji z nezmanjšano silo. S protinapadi smo ponovno osvojili nekaj važnih krajev in višin. Mesto Korosten smo po hudih bojih opustili. V zadnjih dveh dneh smo na vzhodnem bojišču uničili 240 sovražnikovih oklepnikov. Naše težko topništvo je obstreljevalo važne vojaške cilje v Leningradu.

Na zahodnem odseku italijanskega bojišča smo s protinapadom vrgli nazaj neki sovražni bataljon, ki se je izkrcal za hrbtom naših prednjih straž jugovzhodno od Minturna. Na ostalem južnoitalijanskem bojišču je izvršil sovražnik s topništvom več krajevnih napadov. Severozahodno od Venafra se mu je posrečilo zasesti neko višino, drugod so ga pa naše čete povsod odbile.

Nemške pomorske enote so zadale v preteklem tednu britanski mornarici v Biskajskem zalivu hude izgube. Naši rušilci in torpedovke pod vodstvom kapitana bojne ladje Erdmengerja so v dolgotrajnih bojih poškodovali britanski križarki »Glasgow« in »Enterprise«. Nemške podmornice so s smelimi napadi torpedirale 6 britanskih rušilcev.

Severnoameriški bombniki so 31. decembra podnevi prileteli nad zahodno Nemčijo in bombardirali mesti Mannheim in Ludwigshafen. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 39 napadajočih letal.

Strašna usoda poljskih in baltskih izgnancev

Ženeva, 29. dec. DNB. Elmar Dangerfieldova se v dopisu »Manchester Guardianu« pritožuje zaradi usode poljskih izgnancev, ki so jih svoječasno Sovjeti odvlekli s seboj. V tem dopisu pravi, da bi rada obrnila pozornost britanske javnosti na »veliko skoraj popolnoma neznano tragedijo med največjimi tragedijami te vojne«.

Sovjeti so poldrugi milijon Poljakov in Baltijcev nasilno odvlekli iz domovine na tisoče milj daleč v arktično in azijsko Rusijo. Izgnance so zaprli v živinske vagone, in jih je mnogo izmed njih že med potjo pomrlo. Tiste, ki so pa prestali napor, so Sovjeti bodisi zaprli, ali pa oddali v delovska taborišča in kolektivne farme na prisilno delo. Nekatere izmed njih so Rusi odpeljali tudi v rudnike Karaganda in Kolyma.

Med poljskimi in baltskimi izgnanci so vsi sloji: delavci, kmetje, profesorji, advokati in drugi. Po večini so jih Sovjeti odpeljali z družinami vred. Za stanovanje so jim Rusi odredili barake, luknje v zemlji ali celo svinjake. Posebno velika je umrljivost med otroki. Cenijo, da jih je pomrlo že 25 do 30 odstotkov. Dangerfieldova dalje piše, da danes nikakor ni mogoče izvedeti, kje so ti poljski izgnanci. Nedvomno je pa njihova usoda obupna.

Hitlerjeva novoletna poslanica

V borbi za obstoj bo zmagala Nemčija

Berlin, 31. dec. DNB. Führerjeva novoletna poslanica nemškemu narodu se glasi:

Že več ko štiri leta so pretekla od dneva, ko so mednarodni huškači, ki so že dolgo prej duhovno in materialno pripravljali vojno proti Nemčiji, končno utegnili napovedati vojno. Ko sta dne 3. septembra leta 1939. Anglija in Francija prekinili odnose z Nemčijo in s tem izzvali že dolgo zaželeno vojno, sta to delali v duhu stoletne tradicije. Posebno Anglija je v tem trenutku živela v blodnji, da bo tokrat utegnila svojo več ko 300letno prakso zasnovanja evropske vojne posebno poceni uspešno nadaljevati. Ti pametnjakovičj tradicijske politike angleškega imperializma pa so bili vsekako izpregledali nekatera važna dejstva:

1. Da je v tej vojni nastopila popolna izprememba položaja s tem, ker ne more več Anglija izkoriščati vzpostave »teoretičnega ravnotežja« sil kot izid te vojne, temveč zgoli boljševizem. Torej tako zvano »ravnotežje evropskih sil« sploh ne more zato traino obstajati, temveč je potreba ohranitve Evrope napram boljševiški nevarnosti izključno vprašanje obstoja prevladujoče celinske velesile. Angleško mnenje, da bo s spretnim žongliranjem in potiskanjem zavezniških sil od primera do primera lahko podvzela podaljšanje evropskega ravnotežja po trenutni potrebi in v sleherni smeri, je preživelo in z dejstvi trde resničnosti postalo nemogoče, kajti v boju velikih narodov ne more Anglija več kot velesila sama igrati prav nobene odločujoče vloge. Pri zavezništvu z Anglijo boljševizem ali ameriške Zedinjene države ne potrebujejo Anglije, ker je brez pomoči teh držav nezmožna, da bi nadaljevala svojo dosedanjo tradicionalno politiko.

2. Vojno, ki jo je pričela Anglija z namenom nadaljevati svojo tradicionalno politiko evropskega ravnotežja, je podpiralo mednarodno židovstvo in jo propagandistično pripravljalo, vendar se ta vojna danes propagandno ne vodi več v korist angleških interesov, temveč za zmago židovske svetovne diktature. Anglija, ki je tako pogosto uporabljala narode kot orodje za dosego svojih brezskrupuloznih ciljev v Evropi, je danes sama postala zgoli orodje še bolj brezskrupuloznih velesil. Ne glede na to, kako se bo ta vojna končala, bo angleška moč v vsakem primeru ob koncu vojne manjša, kakor je bila ob pričetku. Če ob tem spoznanju angleški državniki zdaj menijo, da je najboljše še naprej tuliti z volkovi, potem šele ne bodo utegnili izvesti kake izpremembe v tem naravnem razvoju. Mednarodni žid ne ščuva k tej vojni, da bi Anglija ostala svetovna velesila, ali da bi vendarle obdržala svoj položaj svetovne velesile, temveč je njegova želja boljševiziranje Evrope, in sicer vključno Anglije. Zavezništvo, ki ga je Anglija sklenila s satanom, se bo tako končalo, kakor so se doslej še vedno končale takšne prodaje duš: Anglija ne bo ukrotila boljševiškega hudiča, temveč bo boljševiški strup čedalje bolj razkrajal Anglijo samo in jo končno razkrojil.

Führer pravi nato med drugim: Sleherni zlom Nemčije bi odstranil dva in pol tisočletno kulturno tradicijo celine in postavil na njeno mesto barbarstvo, ki si ga lahko predstavlja samo oni, ki pozna boljševiški vzhod. Če je v kaki vojni možno da brutalnost prvič v zgodovini vojno proti ženam in otrokom formalno specializira in si daje častno ime »morilec«, potem je že iz tega samega lahko razvidno, kakšna bi bila usoda podrejenega dela. Kakor velike bi lahko tudi bile danes strahote, vendar se ne morejo primerjati s strahotno nesrečo, ki bi zadela naš narod in preko njega vso Evropo, če bi ta zločinska koalicija zmagala. Kjer koli vlada danes angleško gospodstvo, sta lakota in beda spremljevalki življenja. Medtem ko njeni voditelji slepijo s predrzno, nesramno lažnivostjo o ukrepih za ozdravljenje povojne dobe, ne morejo oporekati, da v ogromnih cesarstvih, ki jih stoletja in stoletja vladajo, milijoni in milijoni ljudi žalostno umirajo od lakote. Komaj so zasedli južno Italijo, že so primorani zapreti gotova ozemlja svojim lastnim vojakom, in sicer ne zato, ker razsajata tam legar, temveč, ker vodi počasno umiranje ljudi zaradi lakote tamkaj dostanja, ki ga tudi najbolj zakrknjen zavezniški vojak ne more pozabiti. Nevarnost za Evropo je ogromna in ne bo zmanjšana s tem, če nekateri angleški ali ameriški krogi že sedaj izjavljajo da po tej vojni vsekako mora priti do tretje svetovne vojne, vojne med plutokrati samimi ali pa vojne med plutokrati in boljševizmom. Sicer je pa za človeštvo vseeno, ali propade pod židovsko kapitalistično ali židovsko boljševiško diktaturo. Vsekako to ni važno za tiste, ki morajo trpeti. Za naš narod je zgoli en kategoričen poziv: dovesti to vojno pod vsemi pogoji in z vsemi sredstvi do zmagovitega konca. Vsaka vojna na tem svetu se je enkrat končala. Zategadelj tudi ta vojna ne bo večno trajala. Način bojevanja je razkrinkal naše nasprotnike. To je tisočletna mržnja židovstva in od njega dirigiranega plutokratsko-boljševiškega sveta, ki se ne kaže samo v načinu bojevanja, temveč bi, če bi utegnila zmagati, tudi določila bistvo miru. Tej mržnji pa ne stoji danes nasproti nobena slabotna meščanska Nemčija, temveč narodnosocialistična ljudska država. Po štirih letih vojne ni nemški Reich izgubil niti kvadratnega kilometra svoje zemlje. Nemški Reich ni v tej ogromni borbi samo daleč prodrl na vse strani v zaščito te celine, temveč je pri tem zmerom znova prestregel sleherni posamezni udarec. Najtežje udarce v tej borbi je prineslo l. 1943. Naš najstareiši zaveznik je najprej izpadel, izpadel po dolgotrajnem in načrtno zasnovanem izdajstvu klike, ki se je z velekapitalističnim zapadom čutila prav tako identično, kakor stoji duhovno brez moči nasproti razkrajanjem marksistične ideologije. Že pred pričetkom vojne se je moglo opazovati podtalno delovanje te klike finančnikov, generalov in politikov, ki so se zbrali okrog kralja. Tem plutokratskim nasprotnikom fašistovske ljudske države in njih vztrajnim sabotažnim in ohromitvenim poizkusom se morajo končno pripisati vse težave v severni Afriki in na Balkanu. Njihovi vztrajni sabotaži ni le uspelo, da so zaviralj dovoze v Afriko in pozneje tudi v Italijo, in sicer z vedno novimi metodami pasivnega odpora, in da so s tem našim in italijanskim vojakom preprečevali dovoz najpotrebnejšega gradiva za bojevanje, temveč so tudi na Balkanu načrtno otežkočali, ali pa zamotavali položaj, ki je bil z nemškim posegom že razčiščen. Tolovajstvo je bilo izključni proizvod podtalnih političnih in vojaških ukrepov teh sil. Prav tako so ti krogi odgovorni za popolni zlom in izpad italijanskih oddelkov na vzhodu. In končno naj bi odkrito izdajstvo nad Ducejem in sramotna podla zarota z nasprotniki po želji tega kralja in njegove klike vrgli fašizem v Italiji in narodnosocialistični nemški Reich.

Nadaljevanje na 2. strani

Tehtne besede gospoda prezidenta generala Rupnika ob novem letu

„Zanašati se moramo na lastno silo, voljo in pogum!" — Dolžnosti in naloge sedanje slovenske generacije ob pomoči in v varstvu Velike Nemčije

Na dan novega leta je gospod prezident general Rupnik po radiu naslovil na Slovence in Slovenke naslednje besede:

Ljubi moji slovenski rojaki!

Ob slovesu od starega leta imamo že tako navado, da ga pregledamo — pri tem pa vse neizpolnjene želje in nade radi naprtimo mlademu novemu letu.

Ne tega ne onega ne maram danes storiti, saj minulo leto vsaj do septembra — prav tako pa njegova dva predника — pač niso več vredni, kakor da jih črtamo iz naše zgodovine, ker so kot neznosno breme samo ovirali naša prizadevanja za novo plodonosno življenje.

Naših upov in želja za bodočnost pa ne smemo zaupati kar mlademu letu, temveč se — ne glede na koledar — smemo zanašati samo na lastno silo, na našo neupogljivo voljo in na naš pogum, da hočemo živeti.

Sicer smo prav majhen narod, najmanjši v Evropi, vendar pa kljub temu že 1400 let z največjimi narodi našega domačega kontinenta skupaj prenašamo veliko trpljenja in veselja, ki ju usoda dodeljuje tudi njim. In če meseca septembra, ko nas je izdajstvo združenih badogliovcev in boljševikov oklepalo v smrtnem objemu, če tedaj nismo propadli, ne bomo propadli niti v bodočnosti, ker smo pač v svojem jedru zdrav in delaven narod, ki se veseli življenja in zaupa v Boga.

Vsekako nam je ob septembrski, za življenje nevarni krizi pomagala Nemčija, ki ji bomo za to večno hvaležni. Toda Nemčija bi nam ne bila pomagala, če bi se ne bila prepričala, da živeti hočemo ter znamo za svoj obstoj tudi pridno delati in se hrabro boriti.

Za varstvo in za mogočno pomoč branilca vse Evrope, velikega sosednjega nemškega naroda, se moramo torej zahvaliti tistemu delu naših slovenskih rojakov, ki si je ohranil zdravje duha, namreč:

Prvič: hrabrim prostovolnim protikomunističnim miličnikom, ki so v obupnem položaju kljubovali dvojnemu objemu komunistov in badogliovcev in so se s težko borbo prebili do nemških meja in v Ljubljano, da od tukaj pod vodstvom junaške nemške oborožene sile z nezlomljivim pogumom nadaljujejo boj in se na novo organizirajo kot Slovensko domobranstvo.

Drugič: Korajžnim in svoje dolžnosti se zavedajočim kmetom, ki so svojo grudo obdelovali tako dolgo, dokler je niso morali napojiti z lastno krvjo, ali pa so — z nje pregnani — zagrabili za orožje ter dopolnili domobranstvo in se sedaj pripravljajo na končni obračun s tolovaji.

Tretjič: Pridnim sposobnim in narodno zavednim delavcem, ki so ob strojih ali s svojim orodjem storili svojo dolžnost ter niso zapustili svojih mest ne glede na skromne mezde, hkrati pa tudi prezirajoč zapeljiva vabila židovsko-boljševiške internacionale.

Četrtič: Svojim dolžnostim vdanim in ljudstvu zvestim uradnikom, duhovnom, zdravnikom, šolnikom, inženirjem in drugim državnim, javnim in zasebnim uslužbencem, prav tako pa pripadnikom svobodnih poklicev, ki se od lažnice propagande niso dali zapeljati, temveč so z dostojno večino slovenskega ljudstva vzdržali pred sleparskimi obljubami sovražnikov ter so vztrajali ob hudih grožnjah in kljub teroriju rdečega podzemlja, posebno pa še novinarjem, ki so svojo odločno in jasno besedo dajejo boju proti komunizmu duhovno oporo.

Petič: Večjemu delu slovenske mladine, ki jo je samo zdravje in veselje do življenja in se z zanesljivo pravimi občutki povezanosti z domačo zemljo in njenim ljudstvom prirojeno zgraža nad duhovno, moralno in fizično pokvarjenostjo svojih tovarišev in tovarišic, raziedenih od židovskega strupa. Zato se tudi prezirljivo obrača od njih ter je odločena, da sebi in vsemu svojemu narodu z mladostno krepkimi udarci skuje boljši zdravo, za plodno delo bolj vneto, lepšo, sončnejšo in srečnejšo bodočnost.

S temi pozitivnimi prvinami in z lastnimi močmi moramo in tudi bomo kot pravi evropski narod — ne glede na ovire in težave — še nadalje v še večji meri izpolnjevali svojo dolžnost. Posebno bomo pa svoje dolžnosti izpolnjevali tudi s preziranjem morebitnih nasprotnih udarcev, ki našega poguma nikakor ne bodo ohromeli, temveč ga še okrepili.

Težak je program in zelo težke so naloge, ki si jih zastavljamo. Toda stvari se moramo lotiti in jih zmagati! Zakaj samo tako nam bo mogoče častno obstati, samo tako si bomo zaslužili in priborili naše trdno povezane narodne skupnosti in tisto resnično socialnost, ki sta porok in jamstvo za nam po pravici in zaslugi pripadajoči prostor v družini evropskih narodov.

Ko se pa spet lotimo našega dela, moramo hkrati iti vase in s sebe otresti vse zlobne strasti, ki so nam jih desetletja dolgi strankarski politični prepiri in zdražbe napravile skoraj za navado, da se je naša narodna edinost rzbila in smo prav zato tako dozorelj za razdorno počenjanje komunizma. Nevoščljivost in zavist, sebičnost in skopuštvo, ovaduštvo in podkupljivost, umazano stremuštvo in korupcija ter podobne grde lastnosti moraio izginiti ter napraviti prostor tistim krepostim, ki nam edine lahko dado moči za izpolnitev naših težavnih nalog.

Najprej moramo v naši mali pokrajini napraviti red! To se pravi: mi moramo iztrebiti komunizem in pokončati njegove požigalske drhali, zagotoviti si moramo varnost in mir, odstraniti razdejanje, uresničiti obnovo, vse kmetijstvo spet dvigniti na višek, oživeti spet industrijo in obrt itd., itd. Seveda moramo hkrati z vsem tem obnoviti ali ustanoviti tudi vse za te namene potrebne organizacije.

Nadaljevanje na 2. strani

Pot spoznanja primorskih Slovencev

Trst, ob Novem letu 1944.

Primorski Slovenci smo bili dolgih 25 let odrezani od pravega političnega življenja. Na razpolago nismo imeli ne političnih organizacij ne tiska. Politični dogodki, ki so se razvijali in zaključevali v širokem svetu, nam niso bili nikoli znani iz neposrednih in lastnih virov. Tako smo bili prepuščeni sami sebi ter osebni, največ ustmeni propagandi, katere novic in ciljev nismo mogli nadzirati.

Tako se je moglo zgoditi, da so pričeli razni skrivni agitatorji z onstran meje že pred leti oznanjati nam primorskim Slovencem, da nas čaka edina bodočnost ob strani »velike slovanske Rusije«, ki »misli s posebno ljubeznijo« zlasti na nas. S tem je bilo ustvarjeno prvo psihološko razpoloženje za dojemljivost tistega, kar je prišlo pozneje, po zlomu Jugoslavije, in prav posebno še po Badogliovi kapitulaciji. Tedaj so pričeli iz nanovo ustanovljene Ljubljanske pokrajine prihajati k nam čedalje mnogo številnejši agitatorji, ki so se izdajali za odposlance OF, katero so opisovali kot vsenarodno slovensko gibanje. Ti agitatorji so nam pripovedovali, da je na vsem svetu edino SSSR, ki se zanima za našo usodo, in bomo dosegli vse svoje cilje samo, če bo ona zmagala, in bodo v našo deželo vkorakale njene čete. V večini primerov so tudi nastopali proti Angležem. Po Badogliovi kapitulaciji so pa naravnost preplavili vso Primorsko, se postavili domačemu ljudstvu za svetovalce ali celo voditelje, in pričeli organizirati »svobodo«.

Ti agitatorji so prepričali politično nerazgledano ljudstvo, odrezano od vsakih pravih stikov z ostalim svetom in z resničnimi dogodki, da je Italije konec in da je tudi že Nemčija pred neposrednim zrušenjem. Treba je torej, so dejali, da se tudi primorski Slovenci, kakor vsa druga evropska ljudstva, organiziramo in pripravimo za vstop v novo življenje. Pričeli so organizirati občinske samouprave in »vojsko«, dokler niso nazadnje oklicali republike. O Nemcih so pripovedovali, da so na koncu in nesposobni, da bi nastopili proti njihovim četam in kar koli spremenili.

Nekaj treznejših ljudi je gledalo že od začetka na vse to z nezaupanjem. Mnogi znaki so namreč kazali, da položaj v resnici ni tak, kakršnega so ti gospodje prikazovali. Razen tega so se čedalje bolj pojavljali znaki nekega čudnega ravnanja, ki so dokazovali, da se za vsem tem »narodnim osvobojenjem« skriva neka neiskrena igra. Prvo, kar je v tem oziru marsikoga presenetilo, je bilo to, da so se ti »osvoboditelji« čez noč pobratili s tistimi, proti katerim so nas prej hujskali, z badogliovsko vojsko in raznimi tujimi ter domačimi temnimi elementi. Opazili smo, da so zlasti ponekod dobili važno, ali celo prvo besedo tipi, ki so se v prejšnjih letih izkazali kot politični izmeček našega naroda, da je moral prav zaradi njih mnogo pretrpeti. V nekaterih »narodnih svetih« so dobili tujci, čeprav manjšina, tako oblast, da za naš jezik ni bilo pristopa na seje. Če se je Slovenec oglasil v svojem jeziku, so ga takoj napadli kot šovinista. Na slovenske zastave so obesili rdečo zvezdo, ali pa jo sploh zamenjali s sovjetsko. Zraven so pa v tudi čisto slovenskih krajih razvešali savojsko zastavo z rdečo zvezdo poleg slovenske in sovjetske.

Ljudstvo je pričelo zmajevati z glavami, posebno tudi še po raznih govorih in izjavah, toda prave resnice še vedno večinoma ni doumelo. Kajti šele postopoma so pričeli gospodje kazati svojo pravo, t. j. komunistično barvo, brez vsake slovenske narodne primesi. Kaj je pa sledilo nato, je itak predobro znano. Tisti Nemci, o katerih so nam komunisti pripovedovali, da so »na koncu svojih moči« in »nam nič ne morejo«, so nenadoma prikorakali tudi v podeželske doline; blazne akcije, v katere so komunistični komisarji gnali nevedno ljudstvo, so imele za posledico znana razdejanja toliko lepih krajev. Toda ko so se domačini ozrli po tujih komisarjih, so opazili, da so nenadno izginili brez sledu, pusteč prebivalstvo njegovi usodi.

Iztreznjeno je naše ljudstvo pričelo spoznavati, da je prevarano in izdano za neke tuje, neslovenske in neprimorske interese. Prejšnji mobiliziranci so se po veliki večini vrnili na svoje domove in bili nemalo presenečeni, ko so opazili, da so Nemci ne le pustili občinske samouprave v domačih slovenskih rokah, ampak so dali tudi sploh slovenščini vso veljavo v uradu in šoli. Toda kjer je ostal kak kraj brez posadke, so se gozdni tolovaji, ki so bili v trenutku nevarnosti pobegnili v gore in prepustili zapeljano ljudstvo samo, pričeli

Nadaljevanje na 2. strani pod črto

Hitlerjeva novoletna poslanica

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tem letu smo morali podvzeti zelo ostre in težke ukrepe. Sramotno izdajstvo nad Ducejem, kateremu se ima Italija vse zahvaliti, je z enim udarcem postavilo nemški Reich in njegovo vodstvo pred najtežjo odločitev. Da so iz tega izvirajoče posledice imele golov vpliv na celotno vojno dogajanje, je samo po sebi razumljivo. Nemško vodstvo je bilo prisiljeno, da je po brezobzirnem pregledu najpotrebnejšega ukrenilo zelo ostre odločitve, ki jih je posebno posamezni vojak, ki se je moral ne da bi bil napaden, često umekniti na stotine kilometrov, kaj težko razumel. Vzlic temu je lahko sleherni Nemec prepričan, da ni bilo in ne bo nič več storjenega, kolikor je neobhodno potrebno, da so se lahko obvladale nove velike in ogromne naloge. Te naloge pa se imenujejo v vsakem primeru — zmagati.

Če se je prej zmerom predočevalo objišče domovini kot bleščeča slika požrtvovalnosti, potem smemo danes fronti prav tako predočevati domovino kot primer nič manjšega junaštva in požrtvovalnosti. Bombna vojna proti nemškim mestom nas vse globoko zadeva v srce. Kar je vsem in posebno meni najtežje, so človeške žrtve in to posebno iznova žene in otroci. Sicer pa bo prišla ura povračila. Narodnosocialistično državno vodstvo je odločeno, da bo vodilo to borbo s skrajnim fanatizmom do zadnjih posledic. Socialistična ljudstva država je cili mržnje boljševiško plutokratskih svetovnih zarotnikov in njihovih židovskih pomagačev. Le-ta pa bo vzrok propasti te koalicije!

L. 1944. bo postavilo trde in težke zahteve vsem Nemcem. Ogromni vojni dogodki se bodo v tem letu bližali krizi. Mi imamo popolno zaupanje, da jih bomo uspešno prestali. Naša edina molitev k Bogu naj ne bo, da nam podari zmago, temveč da bi nas pravično ocenil v našem pogumu, v našem junaštvu, v naši marljivosti in po naših žrtvah. Cili našega boja mu je znan. Le-ta ni nič drugega, kakor da našemu narodu, ki ga je sam ustvaril, ohrani obstoj. Naša pripravljenost na žrtve in naša marljivost mu ne bosta ostali prikriti. Mi smo pripravljeni, da damo vse in storimo vse. Njegova pravičnost nas bo tako dolgo preizkušala, dokler ne bo mogel izreči svoje sodbe. Naša dolžnost je, da skrbimo, da nas ne bo spoznal za prelahke, temveč, da bomo izvedeli ono milostno sodbo, ki se imenuje »zmaga« in pomeni življenje!

Novoletni govor prezidenta Rupnika

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z uspešnim uresničeniem vseh teh del in prizadevanj bomo dokazali, da smo, čeprav majhen, vendar vrl, prizadeven, pošten in hraber narod ki bomo — kljub vsem vojnim težavam — iz naše domovine spet lahko uredili naš prelepi vrt — naš tolikokrat opevani zemeljski paradiž. Hkrati bomo pa dokazali, da te naše prelepe domovine nikakor nismo volini izročiti židovskim politkomisarjem, naj bi nas — kot izhiranju in smrti zapisane sužnje — odvlekli v tundre in taige severne Rusije in Sibirije — polnit židovske denarne vreče.

Tako vidite, da se program za ustvaritev našega novega življenja ne da prisiliti v koledarski predal enega samega leta. Sedaj vemo, da je naše vstajenje odvisno samo od nas samih, da moramo svojo voljo in svoje moči zastaviti traino, ter sta zato potrebni edinost in disciplina.

Ne glede na koledar je začetek že storjen. Protikomunistične manifestacije v mestu Ljubljani in po pokrajini, sklep z domačii pregnanih deželanov, da bodo delali in se borili do zmage, oktic predstavnikov vseh slojev vsem Slovencem in Slovenkam na neizprosen boj zoper komunizem, neodjenljiva borba in organizaciiski napredki našega domobranstva prav posebno pa še boj, ki ga je naše domobranstvo ramo ob rami v zvestem bojnem pobratinstvu s hrabrim nemškim vojakom proti dvaisetkratni premoči junaško in zmagovito dobojevalo v borbi za Kočevje, naš slovenski Alcazar, vse to nam daje pravico za trdno vero v končni uspeh.

S to vero vam kličem, Slovenci in Slovenke, da nastopa doba, ko si boste s svojim prizadevanjem, s svojim delom in s svojo trdno vero v zmago lahko svoja imena za večno zarisali v zgodovino naše domovine in vsega slovenskega naroda.

Očetje in matere, sinovi in hčere, s takim prepričanjem in to trdno vero vas kličem — ne samo za kratko dobo leta 1944., temveč za ves vek te slovenske generacije, ki bo s svojo evropsko zavestjo za dolžnost oživela naše novo življenje in možato sodelovala pri novi ureditvi Evrope, tiste Evrope, ki bo pod vodstvom Nemčije in njenega velikega Vodje zmagala, potem pa spet vsemu svetu poklanjala darove najvišje civilizacije in kulture kakor je to že delala skozi tisočletja.

Vsem potrtim in vsem pogumnim kličem in od srca voščim, naj nam leto 1944. z vdanim delom za slovensko domovino vsem prinese veselje, čast in srečo!

Veličasten pogreb petih kočevskih junakov

Gospod prezident general Rupnik pri žalnih svečanostih na Gradu

Ko se je na Novega leta razvedelo, da so v Kočevju pri odstranjevanju ruševin našli še pet padlih junakov in da so jih prepeljali v Ljubljano, so se Ljubljančani s pieteto zanimali za mrtve borce. Ko so jih v nedeljo dopoldne položili na Žalah v mrtvnico na začasni mrtvaški oder, so ves dan prihajali kropilci k junakom, jim prinašali cvetja in molili za pokoj njihovih duš. Že na Žalah so krste docela zasuli z rožami. Obiski kropilcev so trajali tja do poznega večera, ko je legal na Ljubljansko polje mrak.

V ponedeljek zjutraj so dvignili na Žalah krste petih kočevskih junakov, ki so jih prejšnji dan prepeljali v Ljubljano, jih naložili v avtomobile in odpeljali v spremstvu g. kurata Križaja pred Frančiškansko cerkev. Ljubljana, zavita v črnino, je mrtve borce sprejela, se zgrnila okrog njihovih krst in jim izkazala poslednjo čast.

Krste kočevskih borcev so domobranci naložili na ramena in jih odnesli na katafalk sredi prostorne frančiškanske cerkve, ki je bila že polna ljudi, ki so prišli, da bi se udeležili žalne maše. Med glavnima ladjama v cerkvi so se razvrstili domobranci s svojimi častniki. Poveljstvo slov. domobranstva sta zastopala major Rožman in stotnik Košnik.

Žalno peto mašo je opravil frančiškanski gvardijan in župnik p. Krizostom Sekovanič ob asistenci štirih patrov duhovnikov. Začele so se pogrebne molitve. Pevci so zapeli pretresljivo žalostinko »Vigred se povrne«. Ko je še odmevalo po cerkvi prošnja: »Gospod, daj jim večni mir in pokoj«, so domobranci dvignili krste svojih padlih tovarišev in jih odnesli iz cerkve.

Okrog 9.45 se je pričel žalni sprevod med gostim špalirjem Ljubljančanov pomikati po Marijinem trgu proti Stritarjevi ulici. Za križem so stopali domobranci, ki so nosili 7 prekrasnih vencev, mnogo šopkov in čelade padlih junakov. Za njimi je stopala častna četa v bojni opremi, za to pa pevci-domobranci, ki so peli žalne pesmi. Pred krstami je stopala duhovščina, ki jo je vodil kurat Križaj. Za krstami, ki so jih nosili domobranci, so se razvrstili zastopniki poveljstva Slov. domobranstva z majorjem Rožmanom na čelu.

Žalni sprevod je s svojo vojaško preprostostjo globoko ganil vse navzočne. Ljubljančani so s špalirjem mrtvim junakom izkazali poslednjo čast.

Pogreb kočevskih borcev je krenil po Mestnem in Starem trgu, po Florjanski ulici in Karlovški cesti na Grad. Z vseh poslopij so vihrale črne zastave, vse trgovine so bile zaprte, ceste polne ljudi.

Ko so domobranci, prišedši na Orlov vrh, spustili krste mrtvih junakov v izkopane jame, je pristopil k grobu prezident general Leon Rupnik v spremstvu podpolkovnika Krenerja, in izkazal junakom poslednjo čast. Nato je kurat g. Križaj opravil pogrebne molitve, domobranci-pevci so pa zapeli poslednji pozdrav. Zdaj je gledališka fanfara zaigrala odlomek iz Spohrovega oratorija »Mrtvi so zveličani«.

Ko so izzveneli poslednji zvoki fanfare, je trikrat zadonela častna salva, prezident gen. Rupnik je pa vrgel na krste prve grude zemlje. Zdaj so domobranci grob zasuli s cvetjem in zelenjem.

DVA DOKUMENTA

Usoda zaveznikov in pomočnikov OF

„Slovenski dom' z dne 31. decembra 1943. je objavil fotografski posnetek dveh zaupnih okrožnic Komunistične partije Jugoslavije in Komunistične partije Slovenije. Listini so našli pri nekem komunističnem kuririu, ki je nesel pošto Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije in so ga na potu ubili. Ta dva dokumenta, ki povesta vse tudi brez komentarja, ponatiskujemo v celoti:

Centralni Komitet Komunistične partije Jugoslavije. *10. okt. 1943.*

Poziv vodstvu partije!

Mogočni podvigi in dejstva rdeče armade s tovarišem maršalom Stalinom na čelu so vzbudili po vsem svetu nezaslišano navdušenje in ustvarili pravo revolucionarno atmosfero največjega obsega.

Z pospešenimi koraki kapitalizem drvi v svojo pogubo. Po vseh deželah pripravljajo proletarske delovne in kmečke množice uničenje dobička kapitalizma.

Jeklene pesti mednarodnega proletarijata so zgrabile življenjsko moč svojega tlačitelja: sabotira se vojna produkcija in uničuje se vse, kar je kapitalizmu potrebno za nadaljevanje te vojne, naperjene proti ljudstvu iz golega koristoljublja.

Z ogromno močjo zadaja potlačeno ljudstvo smrtni udar gnilemu kapitalističnemu svetu.

Naša sovražnika nista samo fašizem in hitlerizem, temveč vsi posedujoči razredi. Izven tega pa tudi vsi tisti elementi, ki se ne prištevajo brezpogojno doktrinam naših največjih učiteljev Lenina in Stalina, temveč mislijo, da smejo slediti oportunističnim ciljem.

Delavci in mali kmetje bodo budno pazili da nobeden ne vzdigne roke proti ujedinjenju vseh delovnih slojev.

Proletarskka delovna pest bo zdrobila vse protirevolucionarje in vse tiste ki simpatizirajo z protirevolucionarnimi težnjami.

Naša pot ne vodi črez demokratično ljudsko revolucijo k oboroženi vstaji, temveč gre črez oboroženo vstajo k socialistični revoluciji.

Revolucije zmagajo ali pa propadejo vedno v prvih dneh. Prav zato je važno, da se že sedaj pripravi teren in izvede vse ukrepe za pravilno izvršenje končnega udarca, to je da da se izloči one ljudske voditelje kateri se ali igrajo z protirevolucionarnimi mislimi ali pa sanjajo o demokratični državni zasnovi.

Vsako popuščanje ali mehkužnost in obzir pomenijo izdajstvo proletarijata.

CK — KPJ
R.

*

Strogo zaupno!

Samo za organizacije partije!

Deklaracija CK — KPS

K pozivu KPJ je CK zavzel sledeče stališče:

CK se zaveda in povdarja da je pri sedanjem političnem položaju napočil čas za izvršenje socialistične revolucije.

CK se zaveda da je globok prepad med KPS in med liberalci, krščanskimi socialisti in ostalimi politično usmerjenimi elementi v OF.

CK se dalje zaveda da se mora na predvečer revolucije prenehati z vsako skupnostjo z meščanskimi elementi v OF, ker so to izključno samo protirevolucionarci in taki elementi, ki so iz koristoljublja prodali svoje prepričanje, in streme za gospodstvom v novi kapitalistični državi in ki nimajo nobenega razumevanja za delovni svet.

V pravem spoznanju sedanje revolucionarne situacije CK sklene da se izvede sledeče nepreklicne ukrepe, ki so potrebni da se zmagovito izvede revolucija:

1.) Vsi voditelji v OF, ki pripadajo kakšni meščanski smeri se morajo likvidirati.

2.) Vsi veleposestniki, kapitalisti, industrijci in kulaki se morajo likvidirati.

3.) Vsi voditelji in funkcionarji meščanskih strank, ki niso na delu v OF ali pa pri NOV in kateri ne bodo likvidirani tam, se morajo likvidirati.

4.) Vse voditelje bele garde se mora likvidirati.

5.) Vse voditelje plave garde se mora likvidirati.

6.) Vse SS-ovce in gestapovce se mora likvidirati.

7.) Vse intelektualce, študente in kavarniške političarje se mora likvidirati.

8.) Vse duhovnike, ki so se izjavili proti delovstvu, se mora likvidirati.

9.) Vse bivše jugoslovenske oficirje, tudi one ki so pri NOV, se mora zapreti.

10.) Vse duhovnike se mora zapreti. Cerkve ostanejo zaprte, iste se ne sme rušiti. Represalije se sme izvajati samo na drugih cerkvenih posestvih.

11.) Vsa vojaška odposlanstva kapitalističnih držav, ki se nahajajo pri NOV, se mora prisiliti da odpotujejo. Vsak daljši razgovor je prepovedan.

12.) Vse osebe, ki se protivijo našemu osvobodilnemu boju se mora že sedaj tajno odpeljati in predati NOV. Iste se mora likvidirati samo v slučaju ako to situacija ali pa zunanji položaj zahtevata.

13.) Vsi meščanski časopisi ne smejo izhajati. Radioaparate se mora takoj odvzeti.

14.) Vsi javni uradi in vse življensko važne ustanove kakor tudi prometna središča se morajo takoj zasesti z oddelki NOV.

15.) Vsi ti ukrepi se morajo izvesti na dan, ki bo zato določen.

16.) Vse likvidacije morajo izvršiti posebni oddelki partije.

Partijske organizacije na terenu in v oddelkih NOV morajo skrbeti za najstrožjo tajnost teh navodil. Samo najvažnejši stari člani, funkcionarji partije, smejo vedeti za ta navodila; samo ti so določeni za določitev krivcev.

Živela socialistična revolucija!

Živio Stalin,
vodja vsega delovnega ljudstva!

Za CK — KPS:
Boris Kidrič

Omeniti je treba, da sta zgornja dokumenta iz začetka oktobra l. 1943., t. j. iz časa, ko se je komunistična stranka počutila tako močno, da je z gotovostjo računala, da bo lahko vsak čas obračunala z vsemi sovražniki in navideznimi prijatelji.

(Nadaljevanje s 1. strani)

znova pojavljati, bodisi posamezno ali v skupinah. Vsem slovenskim županom in občinskim svetom so poslali okrožnico, v kateri so zahtevali, da takoj odložе svoje funkcije, in zagrozili z »narodnim masčevanjem« vsakomur, ki bi se še drznil prevzeti kako tako mesto. Obenem so zagrozili, da bo »likvidiran« vsak slovenski uradnik ali učitelj, ki bi se drznil nastopiti službo na Primorskem. Prav tako so prepovedali naročanje, kupovanje in branje slovenskih listov, ne pa tudi italijanskih. A ponekod so spet skušali izvesti »mobilizacijo« in gnati slovenske fante ter može v gozdove. Nekaj so jih z grožnjami res prisilili, da so jim sledili, nekaj pa so jih enostavno odgnali s seboj proti njihovi volji.

Toda vera v komunizem, predvsem pa vera v laž, da velja ta boj za slovensko svobodo, je ginila in počasi docela gine. Danes moremo mirne duše trditi, da je vsaj 90 odstotkov primorskih Slovencev proti komunizmu, tudi tistih, ki si tega iz strahu pred grožnjami gozdnih banditov še ne upajo javno povedati. Slovenski župani in občinski sveti so kljub komunistični okrožnici ostali, čeprav so banditi v Vipavi tudi dejansko izvršili svojo grožnjo in umorili župana dr. Milka Petriča, enega najbolj zavednih primorskih Slovencev, narodnjaka in naprednjaka, ter nastopili z nasilji tudi še proti nekaterim drugim. Kako zna odgovoriti naše ljudstvo na take zločine, je pokazal prav veličastni pogreb dr. Petriča v Vipavi, katerega se je udeležilo ljudstvo iz vse gorenje Vipavske doline. Ta pogreb je bil prva velika javna demonstracija proti komunizmu.

Odrezani v gozdovih pa so pričeli gozdni banditi delati izpade v doline, zlasti v Vipavsko dolino, kjer so ponovno napadli vlak železnice Gorica-Ajdovščina in ga pognali v reko, kljub temu, da služi ta železnica izključno samo domačinom Vipavcem, in je kot lokalna brez najmanjšega pomena za vojskovanje. Prav tako so iz zasede napadli v Vipavski dolini tri avtobuse, jih zažgali skupaj s prtljago potnikov domačinov in nekatere odvlekli s seboj v gozdove. Tisti, katerim se je potem posrečilo rešiti se, pripovedujejo, da so jih gnali v neko partizansko taborišče v Trnovskem gozdu, kjer jih je najbolj presenetilo to, da so bili v vodstvu zbrani ljudje najrazličnejših narodnosti, od Hrvatov in Italijanov do Mongolov. Pravi komunistični Babilon.

Če je še kdo do tega odkritja verjel, da vodijo na Primorskem »osvobojevanje« Slovenci za Slovence, je po tem dokončno spoznal, da je postalo naše ozemlje krajina mednarodnih izločincev, ki jim je usoda Slovencev, in še posebej primorskih, deveta briga. To spoznanje je pa rodilo končno tudi vsenarodno akcijo za samoobrambo, za ustanovitev straž proti mednarodnim komunističnim tolovajem.

P. P.

Naredba o obvezni vojni službi na operacijskem področju »Jadransko primorje«

Vsi prebivalci na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« so zavezani, dati vse svoje moči za namene te vojne.

Zato odrejam na podlagi danih mi pooblastil:

Člen 1. Italijanski državljani v zakonu o civilni mobilizaciji z dne 31. oktobra 1942. navedenih starostnih razredov so zavezani vojni službi.

Izjeme določam jaz.

Člen 2. Obvezna vojna služba se opravlja z orožjem ali brez orožja.

Člen 3. Obveznosti vojne službe zadosti, kdor prostovolno služi:

a) v domobranskih oddelkih, b) v službi obnove, c) v nemški vojski, pri orožni SS in pri nemški policiji, d) v Todtovi organizaciji, e) v oddelkih nove italijanske vojske. Prijave za vstop v katerega koli zgorai navedenih oddelkov se lahko upoštevajo tudi po že izdanem pozivu.

Obveznosti vojne službe zadostijo nadalje vse osebe, ki opravljajo posle, katere sem označil kot vojnovažne ali ki se prostovoljno obvežejo za delo v Veliki Nemčiji.

Člen 4. Izbiro obveznikov kakor tudi način njihove uporabe določam jaz. Kolikor bi bile s tem prizadete vojaške koristi, se predhodno doseže sporazum s pristojnimi vojaškimi oblastvi.

Pri uporabi se upoštevajo narodna pripadnost, telesna sposobnost in poklicna izobrazba.

Člen 5. Kdor se odtegne obveznosti službe, se kaznuje v denarju ali s kaznijo na prostosti v neomejenem obsegu, v hudih primerih pa s smrtjo.

Člen 6. Za izvrševanje te naredbe potrebne določbe izdam posebej.

Kolikor se glede na obveznost vojne službe vpokliče kdo v novo italijansko vojsko, se vpoklic ravna po zadevnih predpisih za italijansko vojsko.

Zakon o civilni mobilizaciji z dne 31. oktobra 1942. se uporablja, kolikor posamezne določbe ne nasprotujejo tej naredbi, se ne spremenijo ali ne razveljavijo.

Trst, dne 29. novembra 1943.

Vrhovni komisar: **Rainer** s. r.

* Tu priobčene naredbe Vrhovnega komisarja št. 8 do 12 so objavljene v uradnem listu Verordnungs- und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«, Trst, kos 4. z dne 7. decembra 1943.

Naredba o vojnih dajatvah na »Jadranskem primorju«

Na podlagi danih mi pooblastil odrejam:

Člen 1. Dajatvena obveznost

Kdor stanuje ali ima premoženje na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«, je zavezan k dajatvam za vojne namene.

Odločitev o oprostitvi od dajatvene obveznosti pridržujem sebi.

Namesto posameznih dajatvenih obveznikov se lahko pritegne občina. Občina pa za zahtevano dajatev lahko pritegne dajatvene obveznike svojega občinskega območja.

Osebe, ki so v službi dajatvenega obveznika, so dolžne sodelovati.

Člen 2. Dajatveni upravičenci

Dajatve zahtevati so upravičena za to določena službena mesta.

Če hoče več službenih mest uporabljati isto dajatev, je treba izposlovati odločitev službenega mesta, ki ga določim jaz.

Upravičena službena mesta lahko zahtevajo v območju svoje pristojnosti dajatve tudi za druge.

Člen 3. Predmet dajatev

Dajatev je lahko prenos lastnine na premičninah in prenos pravic ali prepustitev premičnin in nepremičnin in pravic v rabo ali pa kaka druga storitev, dopustitev ali opustitev za pripravo in ostvaritev dajatve.

Člen 4. Zahteva in potrdilo o dajatvi

1. Upravičeno službeno mesto zahteva dajatev načelno po upravnem oblastvu, izjemoma pa od dajatvenega obveznika neposredno, kakor to določajo posebni predpisi.

2. Prejemnik dajatve mora njen prejem dajatvenemu obveznику pismeno potrditi.

Člen 5. Povračilo in odškodnina

1. Za dajatev je treba dati odškodnino, kolikor se upravičeno ne more zahtevati brezplačno.

2. Za škodo na stvareh in osebi, za izredno obrabo, izgubo in škodo iz jamstva, ki nastane zaradi dajatve ali ob njej brez večje krivde oškodovanega in za katero se brez težav ne more dobiti povračilo z druge strani, je treba dati primerno odškodnino.

3. Višino povračila in odškodnine dajatvenemu obvezniku določi po zaslišanju prejemnika dajatve tisto upravno oblastvo, ki je sodelovalo ob zahtevanju dajatve. Če se dajatev zahteva od dajatvenega obveznika neposredno, določi to višino prejemnik dajatve.

Člen 6. Postopanje ob sporu

Ob sporu o višini povračila ali odškodnine razsodi službeno mesto, ki ga določim jaz.

Člen 7. Izvršilni in dopolnilni predpisi

Za izvrševanje in dopolnitev te naredbe potrebne pravne in upravne predpise izdam jaz.

Člen 8. Italijanski pravni predpisi

Za ostvaranje dajatev za vojne namene in za to postopanje veljajoči zadevni predpisi italijanskega prava, zlasti določbe o opravljanju rekvizicij z dne 18. avgusta 1940 (objavljene v uradnem listu z dne 2. januarja 1941, št. 1), ostanejo v veljavi, kolikor določbe te naredbe ter pravni in upravni predpisi za njeno izvrševanje ne odrejajo drugače.

Člen 9. Izjeme

Pridržujem si, odrejati v splošnem ali za posamezni primer izjeme od predpisov te naredbe in zadevnih določb italijanskega prava.

Člen 10. Kazenske določbe

Kršitve dajatvenih obveznosti, naloženih s to naredbo, njenimi izvršilnimi in dopolnilnimi predpisi in z zadevnimi določbami o opravljanju rekvizicij, se kaznujejo z denarno kaznijo in s kaznijo na prostosti ali z eno teh kazni, v hudih primerih pa s smrtjo.

Člen 11. Veljavnost

Ta naredba stopi v moč z veljavnostjo od 1. decembra 194

Trst, dne 6. decembra 1943.

Vrhovni komisar: **Rainer** s. r.

Naredba o ustanovitvi domobranskih oddelkov na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«

Člen 1. Za pomoč pri vzdrževanju javnega reda in varnosti na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« se lahko ustanovijo domobranski oddelki.

Člen 2. Domobranski oddelki se sestavijo iz mož, domačih in bivajočih na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«, ki so sposobni za službo z orožjem in se prostovoljno javijo.

Člen 3. Služba v domobranskih oddelkih je vojna služba v smislu moje naredbe o obvezni vojni službi na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« z dne 29. novembra 1943.

Člen 4. Oblast poveljevanja domobranskim oddelkom izvršujejo v mojem imenu pristojni višji SS- in policijski vodje.

Člen 5. Pripadniki domobranskih oddelkov prejemajo po natančnejših določbah, ki jih izdam, za kritje svojih osebnih potreb vojaško plačo po službenih činih. Svojcem vpoklicanih se za kritje življenjskih potreb lahko dovoli vzdrževalnina.

Pri izvrševanju službe poškodovani pripadniki oddelkov so deležni preskrbe za vojne poškodovance. Svojcem vpoklicanih, padlih pri izvrševanju službe ali umrlih za posledicami izvrševanja službe, se lahko dovoli preskrba za preostale.

Člen 6. Za ustroj domobranskih oddelkov potrebne izvršilne določbe k tej naredbi izdajo pristojni višji SS- in policijski vodje.

Za izvršilne določbe je potrebna moja pritrditev.

Člen 7. Ta naredba ima vztrajno veljavnost od 1. oktobra 1943.

Trst, dne 6. decembra 1943.

Vrhovni komisar: **Rainer** s. r.

Zaprisega srbskih oboroženih oddelkov

Beograd, 3. jan. DNB. Na novo leto so v beograjski vojašnici svečano zaprisegli vse srbske oborožene oddelke. Po zaprisegi so zbranim oddelkom prečitali dnevno povelje ministrskega predsednika in vojnega ministra, v katerem med drugim beremo, da sta sedaj zaupana rešitev in obstoj Srbije in srbstva domačim vojakom. Pri vzdrževanju varnosti, reda in miru ne sme biti nikakega sočutja. Boljševiki in komunisti morajo biti uničeni, ker bi oni vse razrušili, kar je srbsko. »Uničite in pobijte jih, iztrebite ta plevel iz srbske narodne nilve.«

Opozorilo

Poveljstvo slovenskega domobranstva opozarja prebivalstvo, da je dohod na Grajsko planoto dovoljen samo onim, ki prihajajo radi službenih razlogov, in sicer sta dohoda samo dva: po vozni poti od Karlovškega mostu in po Študentovski ulici.

Dohod k pokopališču Kočevskih žrtev na Orlovem vrhu je vsakomur dovoljen, toda samo po vozni Grajski poti od Karlovškega mostu.

Stražam je naročeno, da vrše službo z vso strogostjo.

Povelinik.

Božičnica begunske dece pri gospe prezidentovi

Na dan nedolžnih otročičev popoldne je soproga gospoda prezidenta Rupnika povabila k sebi begunsko decco in ji s svojo gospo materjo in hčerjo priredila ljubko božičnico v bogato okrašeni stekleni dvorani vladne palače.

Otroci so tiho in široko odprtih oči strmeli v dve veliki božični drevesci, stoječi sredi dvorane. Človeku se je nekaj zganilo v srcu, gledajoč te mlade obrazke, ki je z njih sevalo nepokrito začudenje. Čutil si, da so ti otroci v svojem mladem življenju doživeli že toliko hudega in bridkega, da so pobeli verjeti, da je na svetu še kaj dobrega, vedrega.

Otroški vrtec pod vodstvom gospodične Vencajzove je malčkom zaigral lepo božično igrico. Ob koncu so vsi otroci zapeli božično pesem: »Glej, zvezdice božje«. Otroci so se na mah razživeli. Za belo pogrnjenimi mizami so jim postregli s čajem in žemljami.

Gospa prezidentova se je z vsakim izmed njih pogovorila, jih skušala potolažiti in bodriti. »Vse bo dobro, ko boste našli svoje starše,« jim je govorila. Daj Bog, da bi bilo res tako!

Ob koncu je vsak begunček dobil velik zavoj z božičnim darilom. Poleg igrač in šolskih potrebščin so se otroci pač najbolj razveselili obleke in blaga za obleke. Saj so pa te sirote tudi potrebne nove obleke! Vsi so prišli slabo oblečeni, bledi, prepla̧šeni. Kako drugačno sliko si gledal zdaj, ko so se vračali! Lička so jim žarela, stiskali so k sebi zavoje, skorai večje od njih samih, na zamišljene obrazke se je spet vrnil smehljaj upanja.

Ta božičnica je bila gotovo med vsemi najlepša. Veselje otrok je bilo za plamenite organizatorke pač najlepše plačilo. Gospe Rupnikovi so pri njenem požrtvovalnem delu pomagale ga. Zalokarjeva, vdova po lastniku tovarne kvasa, gospodična Capudrova, sestra padlih bratov borcev-domobrancev in požrtvovalna dijaška mladina.

Povelistvo Domobrancev razpisuje:

Nagradni natečaj

za najboljše domobransko koračnico v besedilu in napevu.

Besedilo naj bo zajeto iz današnjih borb in trpljenja slovenskega naroda. Iz njega naj bo razvidna nezlomljiva volja do zmage nad satanskim komunizmom. Napev naj bo udaren slovenski, lahek za učenje.

Nagrade:

a) prva: 1000 lir
b) druga: 500 lir

Pravico do tekmovanja imajo vsi protikomunistični borci in delavci. Koračnice bo pregledal in določil nagrade posebni odbor strokovnjakov. Izid natečaja bo objavljen v časopisih.

Za nagrajene si pridržimo pravico, da jih po dogovoru odkupimo.

Pesem z notami je treba dostaviti povelistvu Slovenskega Domobranstva v zaprti kuverti z geslom, naslov avtorja pa v drugi kuverti.

Tekmovalci naj pošljejo svoje prispevke do dne 15 januarja 1944 na povelistvo Slovenskih domobrancev, Ljubljana, Gledališka ul. št. 11.

Nemška letala so bombardirala komunistična oporišča ob Jadranski obali

Berlin, 30. dec. NDB. Nemška bojna strmoglava letala so bombardirala 28. decembra več malih otoških oporišč komunističnih tolp ob jadranski vzhodni obali ter potopila z zadetkom v polno neki parnik v pristanišču enega teh otokov. Dve manjši ladji v bližini sta bili poškodovani. Z homonimi zadetki bateriiskih položajev so Nemci uničili več topov tolovajskih tolp. Nemška lovska letala so izvedla nižinske napade s strelnim orožjem proti tolovajskim oporiščem, zadela dve obalni jadrnici, 6 manjših ladij ter neko motorno ladjo. Vse so delno začele goreti.

Titova krvoprelitja nad Srbi

Beograd, 28. dec. T. Sovražno stališče Tita ne samo do srbskega naroda, marveč tudi do lastnih komunističnih tolp, je lepo razvidno iz poročila, ki ga objavlja »Novo Vreme« o usodi takozvane Moravske skupine, ki je bila sestavljena izključno iz srbskih komunistov in je delovala samo v južni Srbiji. Ko pa so v Bosni očiščevalne čete komuniste stisnile, se je tudi Moravska skupina premaknila v Bosno in njen komandant in komisarji so bili nadomeščeni s tujimi elementi. Skupino so potem uporabili za pordečenje srbskega naroda. V bojih je utrpela hude izgube. Ko so se nato srbski komunisti pritožili in zahtevali, da naj jih spet premeste v Srbijo, je zapovedal Tito, da mora biti ustreljen vsak peti mož te skupine. Skupina je bila nato raztepena na vse vetrove in mnogo njenih pripadnikov se je predalo.

*

Iz gornjega poročila se jasno vidi, da so govorice, ki prihajajo iz Like in Srbije, kjer je nastal važen preobrat v stališču do komunističnih tolovajev, resnične. Srbski minister Jonić, član Nedićeve vlade je na primer pred nedavnim izjavil, da je med Brozovimi tolovaji samo 5 odstotkov Srbov, in da ima Tito namen uničiti vse kar je srbskega in pravoslavnega. Srbi vidijo v Titovih tolpah tujce in so začeli proti njim boj tudi tisti, ki so bili doslej zaslepljeni.

Tudi v Liki, kjer živi mnogo Srbov, je prebivalstvo z nemško pomočjo začelo ustanavljati samoobrambne vojaške enote, ki varujejo vasi in naselja pred tolovaji. Prisilni mobiliziranci v trumah uhajajo od komunistov in pristopajo k domači samoobrambi.

Trebljenje Titovih tolp na Balkanu

Berlin, 29. dec. V severovzhodni Bosni čiščenje komunističnih tolp načrtno napreduje. Po dosedanjih poročilih je imel sovražnik v zadnjih treh dneh 589 mrtvih in 442 ujetnikov. Očiščevalne čete so zaplenile 4 metalce min, 5 strojnic in mnogo drugega vojnega materiala. Osvobodile so znano rudniško mesto Vareš.

Komunistične tolpe so imele v vzhodni Bosni v zadnjih dveh dneh pred Božičem občutne izgube, in sicer 388 mrtvih in 295 ujetnikov. Hrvatski in nemški oddelki so tolovajem zaplenili 11 strojnic, 2 težka metalca min, 1 protitankovski top in 300 pušk.

Očiščevalni oddelki hrvatske in nemške vojske so imeli velike uspehe tudi na hrvatskem ozemlju južno od Kolne. V bojih na tem področju so imeli komunisti 882 mrtvih, 191 mož so jim pa zajeli očiščevalni oddelki.

V srednji Albaniji so hrvatske in nemške čete končale očiščevalne akcije, pri katerih so komunistični tolovaji izgubili 33 mrtvih in 344 ujetnikov, zvečine Badoglijevcev. Očiščevalne čete so zaplenile mnogo strojnic, pušk, metalcev min in topov.

Na zahodnem Balkanu so utrpele komunistične tolpe vsepovsod, kjer so si upale iz skrivališč, velike izgube. V bojih v severni Hrvatski je padlo 45 komunistov, 25 so jih pa zajele očiščevalne čete. V Črni gori so pa tolovaji v borbi za neko majhno mesto, ki so ga zavzele nemške čete, izgubili 50 mož.

Berlin, 28. dec. Pri očiščevalnih akcijah v srednjebosanskih gorskih predelih so nemške in hrvatske čete naletele na neko močno komunistično tolpo, ki jo je vodil angleški stotnik Jesseries. Očiščevalne čete so tolovaje uničile, zajele 38 ujetnikov, 300 komunistov je pa padlo. Nemške in hrvatske čete so zajele tudi angleškega stotnika in dva angleška podčastnika. S tem so očiščevalne čete angleški zvezni štab pri komunističnih tolpah do zadnjega uničile in zajele.

Civilni potniški promet na progi Ljubljana—Št. Vid so s takojšnjo veljavnostjo ukinile nemške oblasti. Prehod civilnih potnikov čez mejo je dovoljen samo po državni cesti Ljubljana—Št. Vid.

Prijava novih odjemalcev. Kdor se na novo naseli v Ljubljani, se mora potem, ko prejme od Mestnega preskrbovalnega urada živilsko nakaznico, osebno javiti na Prevodu, Novi trg, številka 4, drugo nadstropje. Tam mora povedati, pri katerem trgovcu želi nakupovati živila. Prevod ga bo nato vpisal v seznam dotičnega trgovca in to zabeležil. Ko je potrošnik vpisan v trgovčev seznam kot njegova stranka, ne sme brez dovolienia Prevoda preiti k drugemu trgovcu.

Rok za oddajo naročilnic januarskih živilskih nakaznic je Prevod podaljšal do 10. januarja. Potrošniki, ki naročilnic še niso oddali, naj to store najkasneje do 8. januarja, da jih bodo potem trgovci do 10. lahko odnesli Prevodu.

Ravnatelistvo II. moške realne gimnazije v Ljubljani sporoča, da se pouk v gimnaziji ni začel 4. januarja. Natančna navodila učencem bodo prihodnji teden objavili dnevniki.

Orodje v zakloniišču naj bo vedno na istem preglednem in pripravnem mestu. Priporoča se namestitev v stojalih.

Listek „Družinskega tednika"

Kako se mirnega srca sprostimo

Počasi... Počaaasi... vlak gre šele čez e n o minuto!« .

Železničar na postaji je te besede klical blazno hitečim popotnikom, ne sluteč, da je z njimi sprožil pravo umetnijo sproščenja v njihovih zasoplih možganih. Vsekako je pa po občutku prav ravnal.

Ti popotniki niso namreč tekli na vlak samo s svojimi nogami, temveč tudi z vsem svojim duhom in svojimi živci. Nič čudnega, če si živčni ljudje s časom nakopljejo to ali ono bolezen srca. Železničarjeve pomirljive besede v ritmičnem klicanju so pa na prenapete živce in na srce teh ljudi vplivale kakor hladen balzam in jih v trenutku sprostile.

Ena minuta je kajpak samo ena minuta, kakor jo obračaš, in ljudje, ki so hiteli na vlak, so to tudi vedeli, zato so jih noge še prav tako nesle kakor poprej. Mir v glasu in nastopu železniškega uradnika se je pa preselil tudi v njihove mečgane in se od ondod dotihotapil do burno utripajočih srčnih mišic. Ledvice so hkrati takoj učinkovale na simpatični živčni sistem, ta je pa takoj sprostil srca, ki so dotlej trpela zaradi občutka prenapetosti in strahu; otresla so se prefiranega in premočnega dražljaja in jela spet lepo počasi delati.

Vendar sproščenje ni tako velika umetnija, kakor se nekaterim zdi. Zanjo potrebujemo samo nekaj minut. Lahko se sprostimo tudi sredi hrupnega prometa, torej med vožnjo z avtobusom, na cestni železnici ali na vlaku. Privoščimo si lahko celo nekaj minut duševnega spanja med čakanjem v zobozdravniški čakalnici. In s sproščenjem celo nespečnost premagamo. Ponoči, če budni ležimo v postelji, se moramo samo na nekaj zbrati — denimo na štetje — in kmalu bomo zaspali.

Umetnost sproščenja se opira na dejstvo, da ne moremo hkrati na dve stvari misliti. Če priskrbimo svojemu duhu prav toliko lahkega in zanimivega dela, da je prisiljen paziti, se pač ne more izgubiti v labirintih skrbi, strahu, jeze ali nestrpnosti.

Že pogosto smo slišali, da je dobro do deset šteti, preden v jezi odgovorimo. Predlagam, da v takšnem primeru štejmo do sto. Sicer je pa to za preprostega povprečnega človeka prelahko, in ker štejemo skoraj avtomatski, se pri takšnem štetju ne moremo dolgo prisiliti k pazljivosti.

Pojdimo torej korak dalje in štejmo nazaj: 100, 99, 98, 97, 96 itd. Če ima kdo v takšnem štetju že toliko vaje, da se pri štetju zasači, kako misli na kaj drugega ali ga celo kakšna skrb tare, naj šteje tako, da preskoči vsaj dve številki: 100, 98, 96, 94 itd. ali pa — če še ni tako pokvarjen — 2, 4, 6, 8 itd.

Kajpak se v takšnem štetju s časom tako izpopolnimo, da moramo poiskati še druge načine sproščenja. Štejmo tako, da vselej tri številke prištejemo ali odštejemo. Na primer: 2, 5, 8, 11, 14... 100, 97, 94 itd. Morda se vam to zdi preprosto ali celo neumno, toda poskusite, kadar boste posebno živčni. Spoznali boste, da se pri takšnem štetju pri najboljši volji ne boste mogli jeziti, niti predajati se skrbem ali biti nestrpni. Zraven se vam sprosti sleherna mišica v telesu.

Če se vam zdi štetje prelahko, poskusite z abecedo. Naštevajte jo tako, da v presledkih naštejete po tri in tri črke. Denimo: a, b, c, — č, d, e, — f, g, h, — i, j, k itd. Ali pa po štiri črke skupaj, zdaj naprej zdaj nazaj, na primer: a, b, c, č, — g, f, e, d, — h, i, j, k, — s, n, m, l itd. Skupine po tri in pet so pa še vse težje, ker se po navadi učimo abecede v ritmu po štiri črke.

In če se boste še tega preveč navadili, ali vam bo postalo predolgočasno, skušajte šteti soglasnike ali samoglasnike v besedah, ki se jih slučajno tedaj domislite. Besedo si morate v mislih grafično predstavljati. Pričnite s preprosto besedo, na primer: ključ. Izbirajte si postopno težje besede, dokler se ne boste priborili do besede ‚Popocatepetl' ali pa celo do besede ‚fiziologija'. In če vam je to predolgočasno, skušajte takšne besede črkovati od zadaj.

Če se iz mladosti spomnimo kakšne pesmice, ki nam je nekoč bila posebno všeč, jo skušajmo v mislih ponoviti. In če vidimo, da smo jo pozabili, jo poiščimo in jo ponovimo. Naučimo se kdaj pa kdaj tudi kakšne nove. Kadar bomo živčni, slabe volje in razrvani, si jo prikličimo v spomin in jo v mislih povejmo. Tako si bomo kmalu nabrali lepo število spodbudnih stihov in pesmi, pomirjajočih in vedrih za tiste trenutke, ko bomo potrebni sproščenja in razvedrila. Stare pesmi, združene s prijetnimi spomini, imajo srečno lastnost, da nas presade v tisti občutek, kakor smo ga občutili tedaj, ko smo jih prvič slišali.

Še ena je pot, kako se iznebimo potrtosti in nemira. V domišljiji si narišimo kakšno prikupno sliko, ki smo jo nekoč, ko smo bili dobre volje, doživeli. Denimo, da smo se lepega, sončnega zimskega jutra smučali visoko v gorah. Ali si pa zamislimo ljubek gozdič, sredi njega pa temnozelen ribnik, globok in miren, teman in hladan...

Vsa umetnost sproščenja je v tem, da verjamemo vanj. Skrb, strah, razdraženost in nestrpnost so negativna čustva, ki slabo vplivajo na živce, srce in ves človeški organizem. Zaupanje in vedrost, dobra volja in upanje so pa pozitivna čustva.

Če bi bil železničar kričal: »Hitro! Pohitite! Vlak bo odpeljal v eni MINUTI!« bi bil sprožil v popotnikih, hitečih na vlak, dolgo vrsto fizičnih simptomov, ki bi spet prenapeli že tako prenapeto živčevje in sprožili divje utripanje srca. »Počasi... Počaaasi!« to je bila tista čarobna beseda. V njej je bil ritem pomirjenja in sprostitve.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Woltova 4

Torbice, rokavice, čevlje itd. barvajte s specialno barvo, ki usnju ne škoduje. Elaks, Napoleonov trg.

POVRATEK

Napisal Paul Frima

Madeleina je pri svojem možu, znanem specialistu za bolezni ušes, grla in nosu, vzdržala tri in pol leta. Potem se je preselila v hišo svojih staršev in tam čakala nadaljnje odločitve. Če je zdaj pomislila na to, da je pri svojem možu vzdržala približno 1200-krat po 24 ur, se ji je zdelo, da je potrebovala celo večnost, preden se je odločila, da bo odšla od njega in si spet priborila prostost.

Madeleina je svojega moža prvič srečala, ko ji je bilo komaj dvajset let. Sedela je v gledališču in usodno naključje je privedla Bernharda v njeno ložo. V prvem odmoru jo je prosil za program. Dejal je, da je imel neko več ur trajajočo operacijo v sanatoriju, zato je zamudil začetek predstave in ni utegnil kupiti program. Tako se je začelo. Madeleina je od tega prvega trenutka čutila, da je z Bernhardom zvezana, čeprav si ni znala prav razložiti, zakaj. Čez štirinajst dni jo je povabil v gledališče, in tedaj je Madeleina izvedela, kakšne namene ima. Za veliko noč sta se zaročila, jeseni sta se poročila in od tedaj pa do danes je živela z njim pod isto streho. Bernhard v zakonu svojega življenja ni izpremenil. Narobe je pa Madeleino stalo mnogo truda, preden se je vživela v vlogo, kakršno je morala igrati kot zdravnikova žena.

Bernhard je često dejal, da boj človeku dobro dé in ga osvežuje. Madeleinine prijateljice so pa trdile, da mora biti ženska za zdravnikovo ženo rojena, privaditi se tega življenja ne more. Ko je bilo Madeleini vse te večne moževe zaposlenosti dovolj, se je kratko in malo vrnila k svojim staršem.

»Zakaj si zapustila moža?« jo je vprašala mati. Madeleina ji je kot ubogljiva hči odgovorila, da ni mogla več trpeti moževe prezaposlenosti.

Bernhardu še zdaleč ni bilo jasno, zakaj ga je žena zapustila in zbežala k svojim staršem. Od časa do časa ji je celo pisaril suhoparna poročila o svojem delu.

Zdaj je Madeleina živela v brezdelju. Bila je zadovoljna, a vendar je od časa do časa morala misliti na tisti čas, ko je še živela v hiši svojega moža. Ko se je nekoč v mislih spet mudila pri njem, se je spomnila nekega Budhovega kipca iz časa tsinske dinastije, ki ga je bila nekoč podarila svojemu možu. Bernhardu je bil kipec prav tako všeč kakor njej in ga je postavil v svojo ordinacijsko sobo na knjižno omaro.

Madeleino je misel, da ima Bernhard ta kipec, ki je vendar njeno osebno darilo, še zmerom v svoji sobi, vznemirila. Vendar ji je bilo nerodno, da bi moža prosila, naj ji ga vrne.

Nekaj dni je premišljevala, kaj bi storila, potem se je pa materi zlagala, da gre k prijateljici, in se odpeljala v mesto. Upala je, da bo v času, ko je vedela da Bernharda ni doma, lahko kipec neopaženo odnesla s seboj. Brez oklevanja je stopila v moževo hišo, postavila kovčeg v kot in prisluhnila. V ordinacijski sobi je tiktakala ura, sicer je bilo vse tiho. Ker je vedela, da hodi Bernhard ob tem času na obiske, je odločno odprla vrata ordinacijske sobe in vstopila. Budhovega kipca ni bilo na knjižni omari.

Madeleina je bila tako ogorčena nad tem, da je mož med njeno odsotnostjo kipec neznano kam odnesel, da je celo na to pozabila, da bi jo kdo lahko videl.

Nekaj časa je stopala sem in tja in premišljevala, potem pa odšla iz sobe in obstala na hodniku. V kuhinji je Ančka ropotala s posodo in prepevala neko popevko. »Torej nje v hiši prav nič ne pogrešajo,« je razočarano pomislila Madeleina. Sklenila je, da bo odšla v prvo nadstroje. Morda bo tam našla Budhov kipec. Previdno je stopila na stopnice. Kljub novi, rdeči preprogi so zaškripale. Ančka je slišala, da nekdo hodi, in je vprašala:

»Ali ste vi, gospod doktor?«

Madeleina ni odgovorila, temveč je pričela žvižgati, kakor je to navadno delal Bernhard. Tudi z nogo je nekajkrat močno sunila v stopnice. S tem je Ančko pomirila.

Prišedši v prvo nadstropje, je stopila Madeleina v svojo sobo. Našla jo je prav tako urejeno, kakor jo je bila pustila. Gledala je okrog sebe in se komaj premagala, da ni odložila jopice in klobuka in vzela v roke s srebrom okovanega glavnika in ščetke. Ko se je pa pogledala v brušeno zrcalo, se je zdrznila. Nato je stopila nazaj in odšla v moževo sobo. Na njegovi nočni omarici je stal Budhov kipec.

Madeleina je kipec previdno vzela v roko in se samj sebi zazdela tatica. Da bi se iznebila te misli, se je sklonila skozi okno in pogledala na vrt. Kostanjeve veje so segale prav do okna. Lahen vetrič je vel in pozibaval lističe. Tedaj je Madeleina začutila neko skrivno željo, da bi ostala tu in počakala Bernharda. Takoj nato se je pa prestrašila novega razočaranja in se odločila, da bo odšla.

Komaj je zaprla vrata moževe sobe za seboj, je zaslišala, da spodaj v predsobju žvižga Bernhard. »Zdaj bo gotovo odložil klobuk in rokavice,« si je mislila ubegla žena. Potem je zaslišala, da so se vrata v jedilnico zaprla. Zdaj je vedela, da bo Bernhard kakor po navadi pred ordinacijo popil skodelice kave. Prej ko je bila še ona doma, je tedaj vsak dan za nekaj minut pokramljal z njo. Madeleina je pogledala na uro in skušala izračunati, kdaj bo najverjetneje prišel prvi pacient. Sprva je hotela toliko časa počakati, potem se je pa na lepem premislila in si dopovedala, da vendar ni zločin, če jo mož najde v hiši.

Tiho se je odplazila dalje. Čedalje razločneje je slišala Ančkino petje. Še pet stopnic. Spodaj na obešalniku je zagledala Bernhardov klobuk in njegove svetlorumene rokavice, ki mu jih je bila kupila za božič. Zdaj ga je slišala, da govori v ordinacijski sobi. Njegove besede so postajale čedalje razločnejše.

Zdajci je mladi ženi zastal korak.

»Madeleina!« Zaslišala je njegov glas in kakor v obrambo dvignila Budhov kipec predse.

»Zelo me veseli, da si se vrnila. Veliko dela imam,« je dejal Bernhard.

Stala je ob njem in duhala medikamente in razkužila. Ko je opazila, da začudeno motri Budhov kipec, se mu je v zadregi nasmehnila.

»Na staro mesto sem ga hotela postaviti,« je potem kakor v opravičilo dejala.

»Vata mi je pošla,« je takoj nato rekel prezaposleni Bernhard.

Odložila je jopico in klobuk, se nasmehnila in dejala: »Takoj ti jo prinesem.«

Ravnatelistvi III. in IV. moške gimnazije v Ljubljani sporočata vsem učencem, da se pouk po božičnem odmoru do nadaljnjega ne bo pričel. Kdaj se bo pouk začel, bodo objavili dnevniki.

Pokrajinski gospodarski svet bo razdeljeval ljubljanskim čevljarjem usnje le še do 7. januarja. Čevljarji naj zato z nakupom pohite.

Mestni fizikat opozarja tiste pomočnice, ki so se za prvo hišno pomoč prijavile od 21. do 27. decembra, da se bo začel njihov tečaj v nedeljo 16. januarja. Natančni razpored o tem in o nadaljnjih tečajih bodo objavili dnevniki 14. januarja. Mestni fizikat sprejema prijave pomočnic za primer letalskega napada še nadalje vsak dan od 10. do 12. ure v drugem nadstropju Mestnega doma.

Hrvatsko kmetijsko in prehranjevalno ministrstvo je odredilo, da se bodo odslej kmetijski pridelki, za katere obstoji državni odkupni monopol, nakupovali za zameno. Vsak kmet, ki bi poleg obvezne količine pridelkov oddal še 100 kil žita ali koruze 50 kil fižola, 400 kil krompirja, 100 litrov neposnetega mleka, 6 kil masla, 6 kil masti ali 4 kile čiste svinjske masti, bo dobil poleg odgovarjajočega denarja še 200 cigaret, odgovarjajočo količino tobaka ali 2 kili sladkorja.

Vlaganje davčnih prijav dohodkov, zavezanih rentnini za davčno leto 1944.

V času od 2. do 31. januarja 1944 so dolžne vložiti prijavo za rentnino vse osebe, ki so imele v letu 1945 dohodke od premoženjskih predmetov in imovinskih pravic pod pogojem, da niso ti dohodki zavezani že kakšni drugi davčni vrsti.

Pod rentni davek spadajo: obresti od dolgov kakršne koli vrste, rente, najemnine in zakupine za razne inventare za stavbišča in zemljišča, če dohodek od le-teh presega katastrski čisti dohodek.

Predmet obdavčenja so v l. 1943. dejansko doseženi dohodki. Davčne prijave so dolžne vložiti osebe, ki so imele dohodke, če se pa te nahajajo v inozemstvu, mora vložiti prijavo in plačati davek dolžnik.

Če prijava ne bo vložena do 31. januarja 1944 se bo odmerila 3 odstotna kazen, ali 10 odstotna kazen, če se prijava ne bi vložila v tej na pismen poziv. Utaja obresti, rent najemnine in zakupnine, se bo kaznovala po členu 142. zakona o neposrednih davkih.

Davčne karte za služkinje

Vsi poslodajalci, ki zaposljujejo hišno služabništvo, to je služkinje in stalne postrežkinje so dolžni do 31. januarja 1944 nabaviti davčne karte za hišno služabništvo, ter plačati odpadajočo občinsko takso v smislu člena 44. pravilnika o izvrševanju proračuna mestne občine ljubljanske.

Davčne karte se dobe pri davčni upravi Ljubljana mesto **Vodnikov trg 5** (II. nadstr.) soba 9 **za ceno 31 lir**

Opozarjamo poslodajalce, da se določenega roka strogo drže, ker se bo nepravočasna nabava davčne karte kaznovala s petkratnim zneskom občinske takse.

Kdor sprejme služabništvo v službo tekom leta, si mora nabaviti davčne karte v roku 15 dni po prejemu v službo.

Obvestila slovenskega Rdečega križa

Zahvalo. Slovenskemu Rdečemu križu so darovali: g. Weilguny, trgovec, mesto venca na krsto pok. Karla Preloga Lir 300.—, mesto venca na krsto ge. Kastl, lastnice trgovine Ažman Lir 300.—; g. Rojina Josip z ženo, Ulica 3. maja, namesto cvetja na grob gosp. Karla Preloga Lir 500.—; Veletrgovina Verovšek J. mesto novoletnih voščil prijateljem in znancem Lir 500.—. Vsem darovalcem prisrčna hvala!

Pozivi. V glavni pisarni SRK, Marijin trg 5, naj se javijo med uradnimi urami: svojci Pečnik Erne, matere Marije, starši ali sestre Sotlarja Martina g. Gorenc Franc, ki pozna Kovačiča Atona iz Trebelnega.

Osebne vesti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Franc Reisner, trgovec in krojač; Ivana Pogačnikova, vdova po progovnem mojstru drž. žel.; Josipina Sartorijeva; Ivana Vogričeva; Marjeta Kramarjeva; Ana Mayerjeva; dr. Gvigo Debelak, mestni zdravnik.

Usodno naključje

Na prepovedanih potih

Iz ljubosumnosti je umoril svojega prijatelja

Snop isker iz lokomotive je obsvetlil krošnje dreves; sprevodnik Sergij Olivar je stal na sprevodniškem mestu in opazoval, kako je vlak zavil v ovinek.

Na obzorju so se pokazale prve luči Anversa.

Sergijeva višnjeva delovna obleka je plapolala v nočnem vetru, sprevodnik si je z roko pogladil lase s čela. Zamišljeno je pogledal proti robu gozda, kjer je stala njegova hiša. Okna so bila razsvetljena. Sergij je nagubal čelo. V zadnjem času je že štirikrat zapazil luč v hiši, ko se je mimo peljal z vlakom. Ko se je pa potem iz Anversa čez dve uri pripeljal domov, je njegova žena Julienne že trdno spala. Dobro je vedel, da Julienne prej nikdar ni tako dolgo bedela. Sergij je nikdar ni vprašal, zakaj tako dolgo ne gre v posteljo. Ni je hotel žaliti. Vendar se je vselej stresel ob misli, da ga Julienna morda vara in da med tem ko njegov vlak vozi proti Anversu, neki tuj moški skrivaj odide iz njegove hiše. Sergij se je razburjeno nagnil iz vlaka in si hladil vroče čelo. Nenadno je pogledal predse. Rdeči signal! Tovorni vlak torej še ni prevozil križišča. Sergij je potegnil zavoro, vlak se je začel ustavljati in naposled hrešče obstal.

Sergij je bil prepričan, da mu je usoda priskočila na pomoč. Zdaj ko Julienne misli, da je na poti proti Anversu, se mora prepričati, ali jo sumi po krivem ali ne. Ves razburjen je še enkrat pogledal proti robu gozda. Da, v njegovi hiši še gori luč. Naslednji trenutek je že skočil iz vlaka in odhitel po strmem travniku proti gozdu. Sam sebi se je zdel slab in utrujen kakor po dolgi naporni hoji. Prišedši do svojega doma, je spreskočil ograjo in že stal pred vhodnimi vrati. Tu je za trenutek obstal in pogledal nazaj. Ko svetlikajoča se gosenica je stal njegov vlak spodaj na ravnini. Sergij je odločno pritisnil na kljuko in odprl vrata.

V sobi je zagledal Julienno, poleg nje pa nekega moža. V svitu svetilke se mu je zdela tako lepa ko še nikdar.

»Pierre, ti?« je hripavo vzkliknil Sergij in povesil glavo kakor bik pred napadom. V tem trenutku je zanj izginil ves svet. Videl je samo moža, ki ga je bil dotlej imel za svojega najboljšega prijatelja, pa ga je zdaj našel pri svoji ženi. Ni vedel, ali ga je Julienne varala, vedel pa je, da mu Pierrovih obiskov nikdar ni omenila. Sovraštvo do Pierra je vzplamtelo v njem. Stopil je korak naprej in preteče obstal pred svojim prijateljem.

»Ne!« je z grozo kriknila Julienne.

»Ne! Ne!« je še enkrat ponovila s takšno grozo in tako glasno, da je odmevalo od sten. Kaj je hotela Julienne s tem povedati? Sergij ni vedel in se tudi menil ni za to. Zgrabil je stol in navalil na Pierra, ki se je opotekel in padel po tleh. Potem je divje in ko brez uma pričel s stolom vihteti po njem. Julienne je stekla iz sobe in ječaje padla na tla.

Sergij se ni več zavedal, kaj počne. V hiši je vladala tišina, samo zamolkle udarce je bilo slišati. Sprevodnik je še zmerom tolkel po svojem prijatelju, čeprav se ta že davno ni več ganil.

Zdajci je tišino pretrgal žvižg lokomotive, kakor da bi hotel Sergija poklicati. Sergij se je zdramil, zastrmel je v mrtvo Pierrovo telo in počasi vstal. Zdajci je na mah oživel. Skočil je k vratom in od tam čez travnike odhitel proti železniški progi. Tam je še zmerom stal njegov vlak, pred njim je pa svetil zelen signal, ki je zdaj kazal prosto pot. Iz gozda za ovinkom je Sergij zaslišal žvižg, takoj nato pa zagledal snop isker. Kako dolgo se je Sergij zamudil v svoji hiši? Kako dolgo je tega, ko je Pierre še živel in je bila Julienne še njegova? Tri minute! Četrt ure? Pred koliko minutami Sergij še ni bil morilec! Svit isker je prihajal čedalje bliže. Sergij se je z grozo zavedel, da se s hitrostjo sto kilometrov na uro bliža amsterdamski brzec, ki bo čez nekaj trenutkov pregazil njegov vlak in ga spremenil v brezoblično gmoto.

Sergij je v tem trenutku pozabil na Pierra, Julienno in umor, bil je samo še strojevodja, ki je bil na lastno pest zapustil vlak. Skokoma je tekel proti železniškemu nasipu. Vlak moram rešiti, mu je brnelo v glavi. Ali se mu bo posrečilo? Snop isker se je čedalje bolj bližal. Sergij je tekel, kolikor je mogel.

Vlak, vlak, vlak, mu je brnelo v možganih. Padel je in se takoj nato spet pobral. Na obzorju je zagledal razsvetljeno lokomotivo prihajajočega brzca. Opotekel se je k stroju. Za trenutek je obstal in se zavedel, da bi zdaj samo še samega sebe lahko rešil. Takoj nato je pa v duhu zagledal pred seboj s krvjo obliti Pierrov obraz in se spomnil, da pač ne more ničesar izgubiti. Zavihtel se je na lokomotivo. Zdajci je zaslišal, da brzec zavira. S tresočo se roko je potisnil ročico za paro navzdol. Vlak je zaškripal, potem se je počasi premaknil z mesta. Čez nekaj sekund je že s hitrostjo 30 kilometrov na uro brzel po tirih naprej. Sergij se je nagnil z vlaka. Brzec se je bližal in bližal, zdaj ga je že čisto razločno slišal. Sprevodnik je pogledal na merilec hitrosti. Kazal je najprej 40, potem 43, 48, 57 in naposled 63 kilometrov na uro! Ali bo kotliček zdržal ta pritisk? Spet je pogledal skozi okno. Zazdelo se mu je, ko da se brzec ne premika več, temveč celo stoji! Tedaj je jasno zaslišal brzčeve zavore. Vlak je obstal! Sergij se je naslonil nazaj in pogledal predse: strojevodja brzovlaka je bil očitno opazil nevarnost. Brž ko je Sergijev vlak zavozil mimo križišča, se je na signalu avtomatski pojavila rdeča luč in pokazala strojevodji brzeca, da proga ni prosta.

Vlak je bil rešen!

Rešen, rešen, rešen, so pele osi. Potem pa nenadno: Pierre in Julienne. Pierre in Julienne! Z vročičnim pogledom je strmel Sergij predse v svetlikajoče se tračnice, ki jih je postajalo čedalje več in so naznanjale, da se bliža Anversa.

Deset minut nato je neki mož odločno stopil v policijsko stražnico anverške postaje.

»No, kaj boste lepega povedali, Olivar?« je zamomljal komisar, ko ga je zagledal.

Mož je s petami udaril skupaj, dvignil roke k čepici in dejal:

»Sergij Olivar, strojevodja, star 34 let. Javljam, da sem ubil svojega najboljšega prijatelja Pierra Canela.«

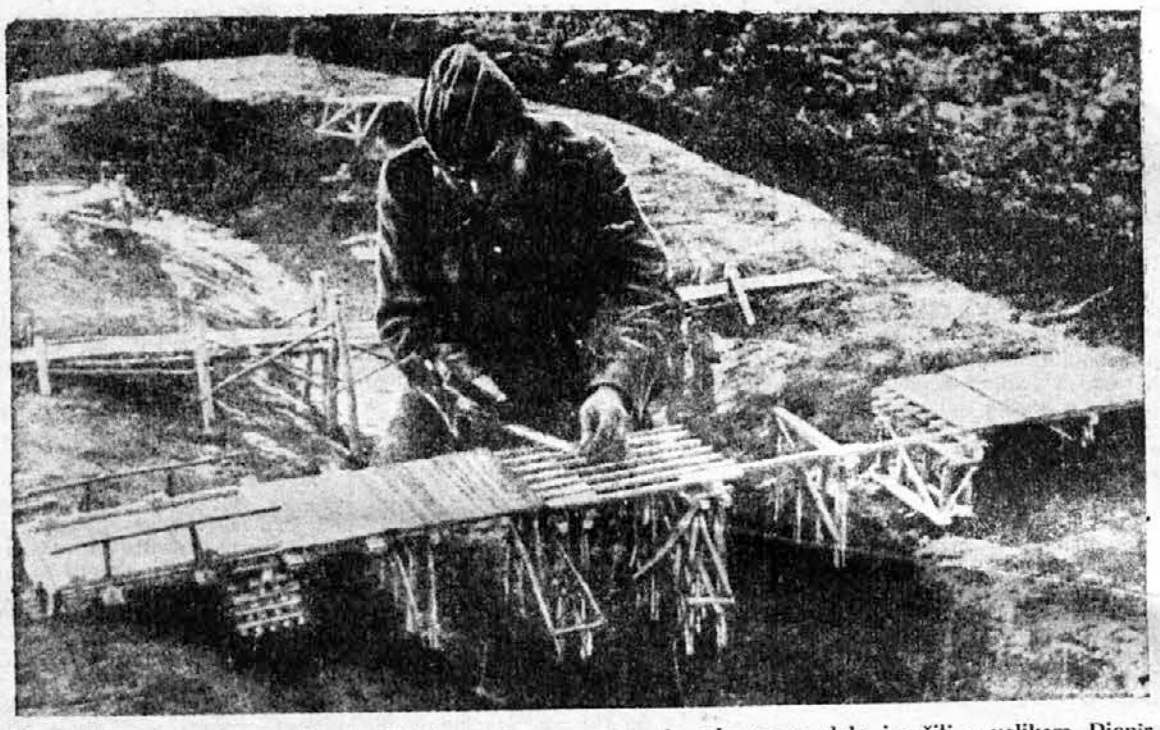

Mladi pionirji se morajo v malem vaditi, da znajo pozneje svoje odgovorno delo izvršiti v velikem. Pionir na gornji sliki gradi most v razmerju 1 : 20. Most ima v resnici nosilnost 24 ton in je dolg približno 40 metrov.

Muhe niso požrešne

Če se muhi posreči prisesati se na človeško kožo in toliko časa piti kri, da je sita, ji potem dva dni ni treba skrbeti za hrano. Šele v tem času namreč nasrkano kri prebavi.

Muhe navadno nekatere ljudi manj napadajo k druge. Naravoslovci so ugotovili, da te nadležne žuželke ne trpe znoja nekaterih ljudi in jih samo zato puste pri miru. Sladka ali manj sladka kri torej pri tem ne igra prav nobene vloge.

Tank pred 2000 leti

V bližini Beauvaisa na Francoskem je član neke francoske arheološke družbe izkopal neki starorimski tank, po njegovem star okrog 2000 let.

Tank je na pogled podoben težkemu oklepnemu vozu in so ga najbrže v boju uporabljale Cezarjeve legije. Ker tedaj še niso poznali pogonskih pripomočkov, so tank vozili ljudje, a vendar je tedanjemu bojevanju kar dobro ustrezal. V njegovi notranjščini so našli še razno strelivo, in sicer konice strelic, kamenje in kosce železa.

Znanstvenik je poleg tanka odkopal tudi neki lesen rimski most, ki ga je leta 51. pred Kr. zgradil Julij Cezar. Most je v petem stoletju po Kr. pri nekem potresu tri metre na debelo zasula zemlja, a je še kljub temu dosti dobro ohranjen.

Koliko časa se živali lahko postijo

Mrzlokrvne živali, kakor na primer kače, lahko brez hrane vzdrže dve leti. Izmed drugih živali se najdalje lahko posti pes. Bernardinec lahko vzdrži brez hrane nič manj ko 65 dni, konj 20 dni, zajec 12 dni, morski prašiček 6 dni, miš 2 dni, ptice pa samo 24 ur.

Živa galerija slik

V Avstraliji je pred kratkim umrl neki 62leten mož, ki je imel na telesu tetoviranih nič manj ko 800 slik, in sicer ladje, kače, ženske, cvetlice in metulje. Mož je znal tako imenitno gibati z mišicami, da se je zdelo, ko da bi se kače premikale.

Veverice so pijanke

Poleti izločajo hrasti neki kiselkast sok, ki vevericam izredno ugaja. Če pridejo do njega, ga poližejo do zadnje kapljice in prepode vse druge žuželke, ki bi si ga tudi rade privoščile.

Ker pa ta sok vre, se tudi posledice kmalu pokažejo. Vevericam stopi pijača v glavo in jih opijani. Tedaj vrešče, se vrte okrog sebe in mahajo z repom. Pijača jim celo tako zmeša glavo, da pozabijo na nevarnosti.

Najdragocenejša železnica

je v Meksiki. Tračnice te železnice so položene in pritrjene na pragih iz mahagonijevega lesa. Mostovi železniške postaje in drugi objekti so zidani iz belega marmorja. Na neki drugi železniški progi pa so pragi celo iz ebenovine, poslopja pa zidana iz srebrnih rud. Seveda niso porabljali navedenega gradiva iz objestnosti ali zapravljivosti marveč zato, ker je bilo to gradivo pri rokah, in je bila uporaba tega dragocenega materiala cenejša kakor nabava in dovoz običajnega gradiva.

Kopriv

imamo v Evropi kakih 30 vrst. Pri nas je najbolj znana navadna kopriva katere listi in stebelca so poraščeni z drobnimi laski, ki so oboroženi s tenkimi konicami. Pri dotiku se konice zapičijo v kožo in izločijo v nastalo ranico oster sok, ki povzroči srbečico in vnetje. Srbečica je včasih zelo neprijetna, ni pa škodljiva in v nikaki primeri z bolečinami, ki jih povzroči neke vrste kopriva v južni Aziji. Če se kdo opeče s to koprivo, recimo v roko, ga začne peči kakor ogenj cela roka in to ne le nekaj časa, ampak cel dan. Povsem pa odneha srbenje šele v osmih do devetih dneh. Če se pa kdo opeče s koprivo s Sundskih otokov, pa čuti bolečino in opeklino celo leto. S koprivami opečenih mest ne zmočimo z vodo ali slino. S tem srbečice ne zmanjšamo, rajši povečamo in zdravljenje podaljšamo.

Čebele zračijo svoje stanovanje

Čebele si izredno umno razdele delo v panju. Zidarji grade satje, kemiki skrbe, da se med ne pokvari, grobarji odstranjujejo drobcena trupelca mladih čebel, trupla starejših pa zazidajo z voskom, da ne strohne, posebni strokovnjaki med njimi pa skrbe za to, da se panj zmerom prezrači. To narede takole:

Vrsta čebel se postavi od vhoda v panj pa do njegovega konca in s svojimi nežnimi krilci tako urno pahlja, da se zrak v panju zmerom menja.

Tudi rastline imajo vročino

Neki francoski botanik je ugotovil, da bučnice in narcise izpreminjajo svojo temperaturo. Pri cvetočih rastlinah je zasledil višjo temperaturo ko pri necvetočih. Prav tako je ugotovil, da so moške rastline bolj tople ko ženske.

Moda naočnikov

V drugi polovici 17. stoletja so bili na Španskem naočniki zelo v modi. Španske dame so mislile, da jih naočniki zelo polepšajo, in so jih zato nosile tudi tiste, ki so sicer prav dobro videle.

Kako velik je svet

Če si hočemo zamisliti, kako neskončno majhen in nevažen je en sam človek glede na ves svet, si zamislimo svet kot kroglo s premerom enega metra. Na takšni krogli bi en sam človek meril komaj eno desettisočinko milimetra, tako da ga ne bi mogli videti niti z najboljšim mikroskopom.

Vrvenje ljudi bi bilo na takšni krogli za normalnega človeka-velikana torej nev dno tako da bi se mu zdela krogla svet neobljudena.

Svetlolasi divjaki

Vse do leta 1900. je bilo pri divjih plemenih v Somaliji v modi, da so si lase barvali rumeno ali rdečkasto. To modo pa divjaki niso posneli po civiliziranih, saj vse dotlej sploh Evropca videli niso.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči« | **Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd**

Omar si je nič hudega ne sluteč prirezoval leseno sulico, medtem ko je Farida nabirala razno okusno sadje. Skriti v visoki travi so jim po mačje sledili kosmatinci.

Nenadno je začutil Omar, da sta ga objeli dve močni roki, iz katerih se je pa hitro izvil in podrl divjaka po tleh. Tudi z drugimi je kaj hitro opravil in kdo ve, kako bi se boj končal...

...da ni eden izmed divjakov pograbil ubogo Farido in zagrozil Omarju, da jo bo umoril, če se Omar ne vda. Farida je proseče pogledala Omarja, naj stori svojo dolžnost.

Videč, v kakšni nevarnosti je Farida, se je dal Omar takoj zvezati...

...nato se je pa cela četa odpravila na težavno pot skozi neizmeren pragozd, poln raznih zveri, ptic in rastlin.

Naposled so prispeli do razsežne jase, kjer je stalo čudno naselje ljudi-kosmatincev. Njihov poglavar je imel svoj stan v izdolbini ogromnega mamutovega drevesa, njegovi podložniki so pa živeli v jamam podobnih hišicah.

Dalje prihodnjič

Domačini

● ROMAN * NAPISAL MARIJ SKALAN ●

»Ne, saj to sploh ni mogoče!« si je dejal in naglo pretrgal ovoj. Sluga se je med tem spet odstranil. Z vso mogočo naglico je pogledal naslov. »Predragi!« in podpis »Nada«. Potem je pričel hlastno brati: »Ne prestraši se in me tudi ne obtožuj...« Z obraza mu je vedno bolj izginjala kri in roke so se mu pričele tresti. Ni mogel brati zdržema besede za besedo in vrste za vrsto. Hlastal je le po povdarkih, lovil z do groze zbeganimi očmi najvažnejše in potem bliskovito švignil kvišku.

»Nada!« je zakričal na glas. »Kaj si storila Moj Bog! Kako je mogoče, da nisem prav ničesar zaslutil? Ne, to je grozno, blazno...«

Obstal je za trenutek neodločno sredi sobe in se takoj nato zavedel, da ne sme izgubljati niti sekund. Toda kaj naj stori? Kaj naj ukrene, da jo reši, če ni že sploh prepozno? Ta misel, da bi utegnila biti Nada tisti trenutek že mrtva, ga je navdal s krčevitim strahom. Najprej je hotel skočiti k telefonu in telefonirati na policijo, toda zavedel se je, da na ta način ne bi bilo dosti ali nič storjeno. Preden obvesti policijsko ravnateljstvo posamezne postaje in te stražnike, bo že davno Nada onstran življenja.

»Ko bi vsaj vedel, za kakšen samomor se je odločila?« se je vprašal. »V pismu ne govori o tem. Pač! Ali ne pravi tu nekje, da bi bila že šla v vodo... Torej v vodo! V katero? Kje? V Ljubljanico gotovo ni šla. Potem v Gruberjev prekop...«

Pograbil je suknjo in klobuk ter kakor brez uma planil iz sobe in po stopnicah navzdol. Nič ni zaprl za seboj vrat in njkomur ni utegnil povedati, kam gre in kdaj se vrne. Za vse to v njegovih mislih sploh ni bilo prostora. Vse je napolnjevala le ena sama zavest, da mora neutegomo pohiteti h Gruberjevemu prekopu. Samo tja! Nič ni pomislil na to, po kateri ulici ali cesti bi se mu približal, nič na to, da je Nada lahko skočila vanj — ali bi vsaj utegnila skočiti — s kakšnega odljudnega obrežja, proč od ulic in mostov. Bežal je naravnost v določeni smeri, kakor da ga žene po tisti poti neka nedoumljiva višja slutnja.

Nekaj trenutkov nato je srečal avtotaksi, ga ustavil, skočil vanj in naročil vozniku naj vozi z vso dovoljeno naglico proti Gruberjevem prekopu.

»Na katero stran?« ga je vprašal voznik, ves osupel nad njegovo zbeganostjo in prepadenostjo.

»Vse eno je!« je vzkliknil Škobal. »Samo hitro tja! Peljite do Karlovške ceste in potem čez most in ob prekopu navzdol!«

Voznik je pognal avto in oba sta zdrčala po mestu. V Škobalovi notranjosti je vse trepetalo. Ne, takega razpoloženja še ni bil nikoli okusil. To je bilo nepopisno strašno, in vso pot ni mogel spregovoriti v svojih mislih nobenih drugih besed, kakor samo te:

»Moj Bog! Ne dopusti! Reši jo! Ne sme, ne sme umreti!«

Te besede je ponavljal kakor blazen, včasih samo v mislih, včasih šepetaje predse in ozirajoč se neprenehoma skozi okno limuzine po pešcih na ulicah.

»Moj Bog! Ne dopusti...«

Mimo so drvele hiše, pred katerimi je po pločnikih mrgolelo ljudi. Po sredi ulic so švigali avtomobili in druga vozila. Megla je dovoljevala le preglede na kratke razdalje. In čeprav je avto naglo drvel dalje in čeprav je ležala po ulicah megla, je Škobal vendarle s čudovito bistrino dojemljivosti zajemal s svojimi pogledi cele skupine pasantov in obenem vse posameznike. Njegovi pogledi in možgani so delovali kakor kinematografska kamera. Zatrdno je bil prepričan, da ni prezrl nobenega koščka ne na levi ne na desni. Ne, videl je vse, a Nade ni bilo med njimi. Torej je že ob prekopu, ali pa..

Te misli ni hotel domisliti do konca. Ne, bilo bi prestrašno, če bi prišel prepozno. Kaj bi storil potem? Vse življenje bi hodila z njim njena podoba tistega jutra, kakor je stala pred njegovim stanovanjem vrh stopnic, ko sta se poslovila. Stala bi in mu klicala v spomin skupno preživljeno noč, po kateri je šla ona naravnost iz njegovega objema, s še toplimi njegovimi poljubi na ustnicah, v smrt. Ali bi sploh mogel še objeti in poljubiti kako žensko? Ali ne bi vselej tedaj moral neizprosno misliti na njo, ki leži mrtva v grobu ali kje v globinah reke!

»Vse moje življenje bi bilo uničeno,« je doumel in spet ponovil: »Moj Bog! Ne dopusti! Reši jo! Ne sme, ne sme umreti!«

Avtomobil se je bližal mostu. Iz megle sta se porajali obe ograji, pokriti z belim ivjem. Po pločnikih so hiteli čez most ljudje v obeh smereh. Ob ograji ni stal nihče. Nihče se ni ustavljal ali gledal v globino prekopa.

»Če bi bila tu skočila v vodo, bi se zdaj gotovo še zbirali ljudje na mostu, saj bi bil moral njen skok kdo opaziti,« je pomislil. »Torej je tu ni in tudi s tega mesta ni izvršila svojega strašnega dejanja.«

To ga je za trenutek pomirilo in nenadoma ga je prevzela slutnja, da nemara sploh še ni prišla tako daleč in bo še vse mogoče pravilno ukreniti. Zdaj mu je bilo žal, da ni obvestil policije. Več ljudi bi jo prej našlo, kakor jo bo mogel on sam. Toda ta vera je bila v njem le kratkotrajna. Kakor reakcija na preveliko upanje se je spet pojavil še temnejši obup: vse je že končano. To dirkanje je sploh nesmiselno. Nada je že mrtva.

»Zavijte ob prekopu navzdol in vozite počasnejel« je zaklical vozniku in spet ponovil: »Moj Bog! Ne dopusti...«

V nepopisni živčni napetosti se je oziral po obeh bregovih prekopa, kolikor mu je dopuščala le počasi se redčeča megla. Nikjer ni opazil nobenega zbiranja radovednih ljudi in nobene Nadi podobne ženske, ki bi se ustavljala ob ograjah.

»Morda je pa šla pod vlak?« ga je nenadoma vznemirilo. »Potem sem oddrvel naravnost v nasprotno smer. O, ko bi mogel biti zdaj istočasno povsod, kjer bi hotel biti!«

Avto je počasi drsel proti mostu za pešce koncem Streliške ulice. Najprej ga je Škobal zagledal kakor nekaj nejasno sivega v beli megli, in hipoma se mu je zazdelo, da stoji prav na sredi gruča ljudi v živahnem premikanju. Ali ni vse le prevara oči, za katerimi trepečejo do konca vznemirjeni živci?

Ne, na mostu je bilo res nekaj ljudi, in ljudi novi, ki so prihajali z desnega ali levega brega, so se ustavljali na sredi. Torej se je moralo nekaj zgoditi. Njihov nemir izpričuje to na nedvoumen način.

»Zgoditi.. Kaj bi se naoglo drugega zgoditi, kakor...« je vzkliknil Škobal »Prepozno! Skočila je! Morda pa jo kdo rešuje?«

Tedaj je avto sunkovito obstal pred mostom in Dušan je skočil ven z vso mogočo brzino. Potem se je zagnal proti sredini, proti vedno bolj naraščajoči skupini razburjenih ljudi. Pa ni mogel ničesar razumeti. Če bi bila Nada skočila v prekop, bi se ljudje naslanjali na ograjo in strmeli v globino, tu pa so se stiskali v gručo prav na sredi. Kaj imajo med seboj? Človeka? Nado?

Toda tedaj je bil Škobal že pri gruči in ne da bi koga kaj vprašal, je z brezobzirno silo odsunil od sebe tiste, ki so mu bili na poti in se preril na sredo. Srce mu je skoraj počilo od razburjenja. Sredi gruče je zares stala Nada in krepak moški, po vsem videzu delavec, jo je tiščal za obe roki, od zadaj je pa nekdo klical:

»Stražnik! Stražnik!«

»Nada!« je obupno kriknil Škobal, iztrgal dekle moškemu in jo slisnil k sebi. »Nada, moj Bog, samo da si še živa!«

»Za to se morate zahvaliti meni,« se je tedaj oglasil moški v delavski obleki. »Če ne bi bilo mene, bi bila zdaj že med žabami.« Potem je pričel razlagati: »Ko sem prejle prihajal z one strani čez most, sem jo takoj opazil, kako je stonela na ograji in précej se mi je zazdelo, da ne namerava nič pametnega. Kadar ženska tako sloni in gleda v vodo, jo vedno obhaja skušnjava. Pričel sem se ji približevati. Bila je tako zamaknjena, da me je opazila šele ko sem prišel že skoraj tik do nje. Tedaj je pa kriknila tako prestrašeno, ko da bi se ji bližal razbojnik s sekiro, se z obema rokama zagrabila za ograjo in s tako naglico zavihtela čez, da sem jo kljub vsej svoji brzini in prisebnosti ujel samo še za nogo. Bog mi je priča: samo za desno nogo. Ampak držal sem jo tako, da mi je vrag ne bi bil iztrgal iz krempljev. Pa menile, da je bilo to lahko? Hudiča! Punca je brcala kakor pošast in kričala na vse grlo, naj jo pustim umreti. Ne bo! sem ji dejal. Dokler te jaz držim, ne pojdeš med žabe. In ni šla. Ali ste vi njen mož ali kaj, gospod?« je nazadnje vprašal Škobala.

»Ne, samo prijatelj,« je dejal Dušan. »Čisto po naključju sem se pripeljal mimo in videl, da se nekaj dogaja...«

Ni hotel povedati resnice. Vedel je, da ga ljudje ne bi razumeli in mu ne bi verjeli. Bili bi prepričani, da je samo on kriv, da je ženska hotela v vodo. In vendar ni bilo na njem nobene, niti najmanjše krivde.

»Ampak nekaj bi mi vseeno lahko odmaknili za to vražjo zadevo, gospod!« se je oglasil delavec.

Škobal je molče segel po denarnico in odrinil moškemu tisočak. Ta je debelo pogledal in prvi trenutek sploh ni mogel verjeti, ali vidi prav ali se mu le zdi. Ogledal si je bankovec od vseh strani, ga otipaval in zmajeval z glavo.

»No, tega si pa vsekaj lahko in hitro zaslužil,« je rekel starejši, slabo oblečen možic.

»He-he-he...« se je zarežal delavec in spravil tisočak. »Za take bi ves dan vlačil babe za noge iz vode.«

Vsi naokoli so se zasmejali.

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrob in svetlolika srajce, ovratnike za pestnice itd. Pere suši, monga in lika domače perilo. Parni čisti posteline, perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

»Kako hitro se menja razpoloženje ljudi!« je pomislil Škobal.

Smeh radovednežev ga je razjezil in užalil. Tu je bilo za las in v zadnjem odlomku sekunde rešeno človeško življenje, življenje, ki je njemu brezmejno drago, ta drhal pa zbija šale in se smeje, kakor da je na cirkuški predstavi. Urno je pograbil Nado za roko in jo potegnil za seboj izmed ljudi proti limuzini.

Šla je za njim vsa zmečkana, deloma raztrgana in popraskana, sklonjene glave in tiho ihteč. Prsa so se ji sunkovito dvigala ob obupnih zdihljajih, spregovoriti pa ni mogla ali hotela. Na vse Dušanove besede je vztrajno molčala, a upirala se mu ni. Mirno in vdano je stopila v limuzino in sedla poleg nega.

»Zakaj si mi povzročila toliko gorja in groze?« jo je vprašal, ko se je avto premaknil in zdrčal dalje.

Zakrila si je z obema rokama obraz in še bolj zaihtela. Šele čez nekaj časa se je toliko umirila in zbrala, da je rekla:

»Kako si prišel sem?«

»Prebral sem tvojo pismo.«

»To ni mogoče!« je vzkliknila in se zdrznila.

»Da, prinesel mi ga je iz stanovanja sluga, katerega sem poslal domov po neke spise. Bog je hotel, da sem ga dobil pravočasno in prišel tudi na pravo mesto. Kakor da me je vodil sem sam tvoj angel varuh. Zakaj si to storila? Zakaj mi nisi zaupala? Ali ni moja dolžnost, da ti pomaga. Ne, tvoj položaj res ni tak, da bi morala tja. Jaz ti bom priskrbel sredstva.«

»Ne,« se je uprla. »Nočem biti tvoja plačana ljubica. Zato sem sklenila..«

»Dobil ti bom službo, in kar ti bom posodil za prvo silo, mi boš poznejje vrnila,« ji je dejal. »Ničesar nepoštenega nečem. Potem se bova poročila, če boš hotela.«

Še vedno ni dvignila glave in ga ni pogledala, samo krčevito se ga je oklenila in stisnila svoj od notranje razvnetosti in ihtenja žareči obraz na njegova prsa. Tako je ostala pri njem vse do njegovega stanovanja, kjer je Škobal ukazal ustaviti avto. Izstopila sta in se z dvigalom dvignila do stanovanja.

»Ostani do opoldne tu,« ji je naročil Dušan, »umiri se, odpočij, osnaži in umij in potem pridem pote, da se pogovoriva o tem, kako si hočeva uediti bodoče življenje. Ali mi obljubiš, da opustiš vsako misel na samomor?«

»Obljubim,« je dejala.

X.

Teden dni pozneje je bila Nada uslužbena kot uradnica v pisarni Industrijske družbe. Škobal je samo zato razširil poslovanje, da je mogel pregovoriti upravni svet za to novo nastavitev. Njegovo prizadevanje ni bilo lahko, a ker je bil prav takrat imenovan za ravnatelja, se mu je le posrečilo. Nadina zaposlitev je bila sicer samo začasna ali poskusna, toda dejansko je odločal o njeni nadaljnji usodi prav za prav le Škobal sam, in tako se ni bilo bati, da bi se spet znašla na cesti. Plača je bila nizka, toda gospod ravnatelj je poskrbel, da so postali iz njegovih zasebnih poslov njeni dohodki večji. Zavzemala je nekako položaj njegove tajnice.

To ji je omogočalo, da si je najela sobico pri trgovskem potniku Nandetu Čokanu in negovi ženi Ani. Čokanovo stanovanje, sestoječе iz kuhinje in dveh sob, je bilo urejeno v prizidku na dvorišču večje stanovanjske in poslovne hiše. Do njega so vodile ozke in strme stopnice. Nadina sobica je imela po svojih stenah obliko rakve in bila je tako nizka, da se je z močno iztegnjeno roko mogla dotakniti stropa. V njej je stala v kotu poleg okna modro prepleskana postelja, na nasprotni strani omara za obleko, na sredi mizica, blizu vrat železna pečica z obročki za kuhanje na vrhu in v ozadju še velika kuhinjska kredenca gospodinje, za katero v kuhinji sami ni bilo prostora. To je Nado sicer nekoliko oviralo, kadar je bila doma, ker je Čokanova neprenehoma — po potrebi in brez potrebe — prihajala k tej svoji kredenci, brskala po njej, se poizvedujoče ozirala po podnajemnici in hotela izvabiti iz nje vse mogoče in nemogoče.

Predvsem se je čezmerno zanimala za njene zasebne in zlasti srčne zadeve. Nada spočetka ni vedela, čemu to poizvedovanje in je bila še precej odkritosrčna, čeludi ji ni do konca ničesar izdala. Čokanova pa ji je tožila o svojem možu:

»Ko bi le mogli slutiti, gospodična, kakšna revą sem pri njem. Kamor holi pride, se vlači z ženskami in vse zapravi. Ali mislite, da bi mi bilo treba oddajati tole sobico, če bi bilo drugače? Babjek je.

Zdaj je Nada pričela doumevati, zakaj se Čokanova toliko zanima za njena razpoloženja. Boji se, da bi se spečala z njenim možem. Pa se je morala sama pri sebi le smejati. Ne, Nande Čokan zares ni bil moški, ki bi ji utegnil postati kakor koli nevaren; tudi če ne bi ljubila Dušana ali če ne bi imela prav nikogar drugega. Bil je majhne postave, čokat, daleč podpovprečnega obraza in star že blizu petdeset let.

Kljub temu se ji je gospodinja sprva smilila. Bila je skoraj dvaiset let mlajša od moža, čednega obraza, postave pa malo kratke, nesomerne in otolščene. Govorila je valujoče, ko da bi ji glas plaval po valovih in živčno. Včasih je zazvenelo iz njenih besed nekaj robato rezkega, celo hreščečega. To jo je delalo v takih trenutkih nesimpatično. Poleg tega je bila sužnja svoje bolestne čistoče. Ves dan je stala z metlo ali cunjo v roki in brisala celò po starih in zverižnih, že od črvov nažrtih stopnicah stopinje za vsakomur, ki je prišel k njej, tudi za Nado. Ko ji je Nada dejala, da je preveč skrbna in bi bilo bolje, če bi si privoščila več miru, je bila užaljena in si poslej nista bili več posebni prijateljici. Slišala jo je celò včasih, kako je sama s seboj godrnjala, po vsaj priliki se je jezila na njo. Toda Nada se za to ni zmenila.

Sicer pa je bila prav malo doma. Zjutraj je že pred osmo odhajala v pisarno, opoldne je hodila v zaseb[illegible] in, če je bilo vreme lepo, na sprehod po mestu, zvečer je pa često ostala v Dušanovi družbi. Počasi jo je uvedel v krog svojih prijateljev in znancev, vodil v restavracije, kavarne, kino in tudi gledališče. Oskrbela si je novo, čedno obleko, ki jo je napravila izredno elegantno in prikupno, da je pričela vzbujati pozornost moških.

Nenadno so se ji pričeli približevati od vseh strani. In postajala je tudi zares vabljiva. Njeno telo se je zaokrožilo, nena koža je dobila izredno nežno polt, njena lica so cvetela kakor cvetje v pomladi in njene velike oči so postale še otoblje in omamne. Dušan sam je bil osupel nad tem njenim razvojem. Kakor da se je po tistem usodnem dnevu, ko je hotela skočiti v prekop, telesno in duševno docela prerodila. Bil je srečen, da je njegova. Z nekakim neprikritim ponosom jo je razkazoval ob svoji strani.

(Dalje prihodnjič)

H*U*M*O*R

Pomota

Zdravnik: »Možu, ki ste ga pravkar pripeljali k meni, vendar ni slabo, temveč je samo pijan.«

Gospod Nepridiprav: »Za božjo voljo, in jaz sem mu še pred petimi minutami nalil v usta šilce slivovke.«

Točnost

»O svoji uri res lahko rečem, da je točna. Vsakega petnajstega v mesecu je v zastavljalnici.«

O nepravem času

Stražnik zaloti tatu, ko se s plenom ravno plazi skozi okno.

»Zdi se mi, da sem ravno prav prišel,« mu zakliče.

»Ne, malo prezgodaj,« odgovori prisebno tat.

Tehten vzrok

Gospodinja: »Zakaj ste zapustili prejšnjo službo?«

Služkinja: »Ker me je gospod poljubil.«

Gospodinja: »Ali vam to ni bilo všeč?«

Služkinja: »Meni že, a gospe ne.«

V šoli

Učitelj: »Janez, povej mi kakšen stavek v preteklem času.«

Učenec: »Moj oče je kupil uro.«

Učitelj: »Dobro. Zdaj mi pa ta stavek povej v sedanjem času.«

Učenec: »Ura je v zastavljalnici.«

Ni mogoče!

Gospa Ščurkova sreča na cesti svojo prijateljico, ki je že dolgo ni bila videla.

»Ne, kako se ti kaj godi?« jo vpraša prijateljica.

»Pred enim mesecem sem pokopala svojega moža,« vzdihne gospa Ščurkova.

»Ni mogoče!« se začudi prijateljica.

»Kako ne bo mogoče, ko je pa umrl,« ji pojasni gospa Ščurkova.

Moč navade

Gospodinja: »Ančka, kaj pa vam je danes? Kar na lepem ste me začeli tikati.«

Služkinja: »O, oprostite gospa, mislila sem, da govorim z gospodom.«

Duhovit pogovor

Žena: »Saj si vendar rekel, da je gospod Kocmur bogat človek.«

Mož: »Ne, tega nisem rekel. Trdil sem samo, da ima več denarja ko pameti.«

Zapleteno sorodstvo

»Ali si z damo, ki si jo pravkar pozdravil, kaj v sorodu?«

»Da. To je prva žena drugega moža moje tretje žene.«

Nujna potreba

»Ti smrkavec, nehaj že vendar tolči svojega brata.«

»Gospod, to je nujno potrebno. Z bratom sva namreč dvojčka in mati naju sploh ne loči, če nima eden izmed naju oteklega obraza.«

Priznanje

»Gospodična, dokler nisem vas spoznal, je bilo moje življenje podobno puščavi.«

»Zdaj šele razumem, zakaj se zmerom kadar vas vidim, spomnim na kamelo.«

Moder odgovor

»Kje si se naučil plavanja?«

»V vodi.«

Dober odgovor

Gospod Mokar pride v tuje mesto in ustavi na cesti neko staro ženico.

»Čudno,« pravi, »v vašem mestu nikjer ne vidim kakšnega spomenika. Ali se pri vas ni rodil noben velik mož?«

»Ne, pri nas se rode samo majhni otroci,« se odreže starka.

Iz otroških ust

Jožek je dobil pretekli teden bratca. Znancem, ki so ga vprašali, kakšen je, je povedal:

»Noge je že dobil, hoditi pa še ne znajo.«

*

»Meni bi bilo ljubše, da bi bila deček,« pravi mala Vesna svojemu bratcu Janezku.

Janezek nekoliko pomišli: potem pa modro dé:

»Nekoliko pozno si se spomnila. Že pred krstom bi bila morala to povedati.«

*

Štiriletna Nežika vpraša svojo mamico:

»Mamica, kaj se zgodi, če sede osa na koprivo? Ali pičj osa koprivo, ali kopriva oso?«

*

Gospe Plankarjevi je umrla prijateljica. K pogrebu vzame s seboj svojega petletnega sinčka Jožka. Po opravljenih pogrebnih svečanostih mali mož z začudenjem ugotovi, da pogrebci vsi po vrsti pristopajo k nekemu v črno oblečenemu gospodu, mu podajajo roko in pri tem nekaj nerazumljivega mrmrajo. Nekaj časa to početje mirno gleda, potem se pa na lepem iztrga svoji materi iz rok, steče h gospodu, mu pomoli roko in pravi:

»Hvala za lepi pogreb!«

*

Milanček telefonira svoji materi. Nenadno jo vpraša:

»Mati, ali si kaj mokra po obrazu?«

»Zakaj?« se začudi mati.

»Ker sem pravkar pljunil v telefon,« se odreže Milanček.

*

Boris je zelo občutljiv za bolezni. Brž ko ima kdo v hiši nahod, že ga dobi tudi on. Tako je tudi z boleznimi grla, želodca itd. Nekega jutra mali Boris izve, da mu je štorklja prinesla sestrice in da mora mamici čestitati. Ves vesel pohiti v mamičino sobo, ko pa vidi, da leži v postelji in da je torej bolna, ves zmeden obstane na pragu.

»No, pridi bliže,« ga povabi mati.

»Ne, bom nalezel,« se prestrašeno odreže Boris.

13 TOČK VLJUDNOSTI
ALI
KAJ ŽELI ŽENSKA OD VLJUDNEGA MOŠKEGA

Dragi gospod!

Z velikim zanimanjem sem prebrala vaš članek o željah moškega glede vljudnosti pri ženskah in — rada vam priznam — tudi z odobravanjem. Skušam vam danes odgovoriti, odkrito, kakor mislim, da ste pisali vi. Odgovarjam po svojem čutu — če kateri ne bo moj odgovor všeč, se bo že sama oglasila.

Prav pravite, da ženska pred vsem želi (ne zahteva!) ljubezni. Saj ji je pa tudi ljubezen vsebina in gonilna moč vsega življenja, ne pa samo bežna dogodivščina. Vljudnost, porojena iz srčne kulture ali vsaj iz dobre vzgoje, je pa tudi nam, ženskam, iskrena potreba; kjer je ni, se tudi pri nas s časom ohladi še tako vroča ljubezen in se izprevrže v trpko potrpljenje.

Prisrčna in iskrena ljubeznivost do vsakogar je za dobro vzgojeno žensko nekaj tako samo po sebi umevnega kakor zrak. Tovarištvo je pa po mojem med moškim in žensko le tedaj mogoče, če je ženska srečna in zadovoljna v ljubezni z drugim, ali če jo veže do moškega iskreno in nesebično občudovanje do kakšnih njegovih izrednih duševnih sposobnosti.

In zdaj, da bom čim krajša, odgovarjam na vaša izvajanja na vaš način. Kaj torej želi ženska od moškega, da ga lahko odkrito spoštuje in ceni?

1. Bodite zmerom vljudni in pozorni, toda ne samo v javnosti, tudi doma, med štirimi očmi.

2. Bodite obzirni in uvidevni in zavedajte se, da ima skoraj vsaka sodobna ženska poleg poklicnega dela še nešteto drobnih gospodinjskih dolžnosti, ki ji vzamejo skoraj ves prosti čas.

3. Naj ne bomo zbadljive? Pišete: »Zbadljiv je lahko kvečjemu moški, pri ženski je pa zbadljivost neznosna.« Oprostite, toda mislim, da je zbadljivost lahko pri obeh spolih enako neznosna — ali pa očarljiva... Moja mama na primer je bila na ljubezniv, šegav in nekam zastrt način tako prisrčno zbadljiva, da nas ni s svojimi hudomušnimi opazkami nikoli spravila v slabo, temveč vselej le v dobro voljo!

4. Pojdite vendar včasih z nami v kavarno, v gledališče, na koncert ali v kino, tudi če vas kurje oko boli, ali vas kje drugje čevelj žuli! Drugič se vam bomo pa me po svoje oddolžile.

5. Če boste v kinu, v gledališču in drugod do nas še posebno pozorni, se nam boste tudi še prav posebno prikupili! Saj se vam niti ne sanja ne, kako rade se postavljamo z vami — še vse, vse bolj kakor z najlepšimi novimi čeveljčki...

6. Ne mislite, da nas prav najdragocenejše darilo najbolj razveseli. Še tako majhno, še tako skromno, toda osebno darilce — mimogrede odtrgan cvet, knjižica s toplim posvetilom, lastni duševni produkt ali ročni izdelek, vrečica sladkorčkov, pozimi par vročih kostanjev ali kaj podobnega — nas lahko iz vsega srca razveseli in osreči, ker nam je dokaz, da ste tudi sredi vsakdanjega dela in skrbi mislili na nas.

7. Če vam kaj ni všeč, nikar takoj ne kuhajte jeze, temveč nam to odkrito povejte, toda med štirimi očmi in ne vpričo vsega sorodstva ali celo pred otroki ali posli.

8. Ne bodite takoj ljubosumni, če govorimo pet minut s starim znancem, ali dovolimo, da nas pospremi do doma. In če posedimo z njim v kavarni pol urice, naj vam to ne bo povod za novo tragedijo.

9. Če nas kdaj včasih malo pohvalite, nam bo to zelo všeč, toda tenkočutno pazite na mejo: kar je najlepšega in najnežnejšega, naj vesta le dva.

10. Rade, še prerade, vas pustimo v veri, da ste značajni, prikupni, nadarjeni, dobro vzgojeni in zanimivi. Ne slutite, koko rade občuduiemo vaš razum, vaš življenjski pogum, vašo vztrajnost, marljivost in uvidevnost — samo bodite, prosim, tudi sami tako dosledni, da nam ne razbijete teh naših predstav o vas.

11. Denar, to je težak problem. Danes, ko dekle ne zasluži mani, temveč včasih celo več kakor njen zaročenec ali mož, je menda edina pravilna rešitev tega problema popolna in tovariška preprostost, odkritost, uvidevnost in nesebičnost.

12. Ne obljubljajte, česar ne morete, ali ne nameravate izpolniti. Zelo boli spoznanje, da niste bili možbeseda.

13. Če nas ne ljubite, rajši ne bodite preveč ljubeznivi z nami. Brezvestni ste in neznačajni, če z nepremišljenim ali celo premišljenim ravnanjem zbujate upe in nade, ki jih ne nameravate uresničiti. Ne pozabite, da nismo lesene lutke, temveč topločuteča živa bitja — mogoče še bolj občutljiva kakor vi sami. Rade smo vam vse: sestre, tovarišice, žene — kakšne vam pa bomo, je pač v prvi vrsti odvisno od vas samih, od vaše uvidevnosti, od vaše obzirnosti in ljubezni.

S. V.

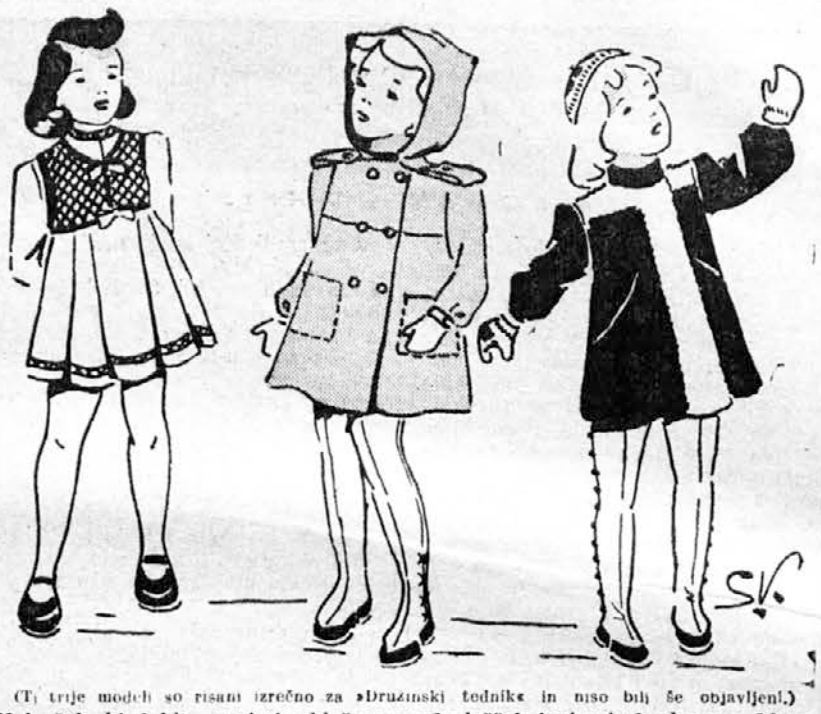

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Malj šolarki lahko pozimi oblečemo pod plašček jopico iz kockastega blaga ali spleteno iz stare volne, zavezano z dvema pentljama. Temnosiv otroški plašček s kapuco, okrašen s kovinastimi gumbi, bo prav primeren za hladne dni, za dež in za sneg. — Tretji plašček je iz temnejšega blaga, okrašen s kratkim zajčjim krznom. Kapico in rokavice spletemo iz bele volne in okrasimo z norveškim vzorcem.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir.

Dušena pesa

Oprano in olupljeno peso zreži na rezance. V kozici raztopi žlico maščobe, deni vanjo zrezano peso, malo zdrobljene kumine, soli in kisa. To duši približno dve uri, večkrat premešaj in zalij z juho ali vodo. Že mehko peso potresi z žlico moke, dodaj po okusu sladkorja, zalij in naj še nekoliko prevre.

M. U.

Fini buhtelni

Dobro zgnetj testo iz ½ kg moke, 7 dkg maščobe, 7 dkg sladkorja 1 jajca, ½ pecilnega praška in ¼ litra mleka ali mlečnega nadomestka. Naredi majhne buhtelčke in takoj speci.

L. Z.

Šartelj iz borovnic

Vzemi ¾ litra vode, ½ zavitka riževega Biraghija, malo soli, 3 velike žlice sladkorja, nekaj maščobe, kavino žličko jedilne sode, 1 jajce ali pol zavitka jajčnega nadomestka, moko in namesto rozin 10 dkg suhih borovnic. Iz tega napravi testo, ki naj bo dobro premešano in mehko, ga stresi na omaščeno nekačo in peci eno uro. Pečeno potresi s sladkorjem.

A. H.

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. Prispevke naslovite na **Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.**

»Moji lasje so kakor seno!«

»Po vsaki ‚trajni' so moji lasje kakor seno. Preden jih počešem, gotovo mine pol ure. Če bi me videli, bi razumeli, zakaj sem slabe volje zaradi takšnih las. Nobenega leska nimajo, namesto da bi imela mehko in valovito pričesko, sem kakor skodrana zamorka. Če me mož opazuje pri česanju, se samo pomilovalno smehlja, kar me še posebno jezi. Vsakokrat, kadar si dam narediti ‚trajno', sem dva meseca takšna, da sem komaj vredna pogleda. Mislim, da moj frizer ni kriv tega, saj zelo natanko dela in ima izvrstne aparate. Razen tega pravi, da imam zdrave in čvrste lase. Edino, kar zahteva od mene je, da mi ‚trajna' drži sedem do osem mesecev. Ne razumem, zakaj je to neizvedljivo. Smejejo se mi, če jim rečem, da bi marsikaj dala, če bi si mogla česati lase doma sama in mi ne bi bilo po vsaki trajni ondulaciji treba hoditi venomer k frizerju.«

*

To pismo nam je poslala neka gospa s prošnjo, naj ji vendar kmalu odgovorimo. Ker vi niste edini in ker vsak dan srečamo nešteto ‚zamorskih trajnih' pričesk, vam bomo obširneje odgovorili.

Razumljivo je, da lasje, podobni plasti sena, ne morejo nikogar očarati. Vendar ste sami krivi, da ste takšni. Od frizerja zahtevate, da vam ‚trajna' kar se da dobro ‚prime' in da vam traja sedem do osem mesecev, vendar ne dovolite, da vam frizer lase staniša. Kadar frizer pred ‚trajno' tanjša lase, tedaj stopničasto izreže iz njih vse tiste lase, ki bi bili pri košati trajni odveč. Vam pa to ne gre v glavo. Vem, da prav kakor druge, ki imajo slabe ‚traine' vzkliknete: »Tega pa že ne! Druge ženske so ponosne, da imajo goste in bujne lase, jaz naj bi si jih pa dala rezati?« In prav zato, ker se tako trdovratno otepate tanjšanja las, ste po vsaki ‚trajni' kakor zaspanček razkodranček. Frizer vam gotovo ne bo posebno prigovarjal, da si dajte stanjšati lase, saj ima tako s ‚trajno' samo več dela.

Svža ‚trajna' osuši lase, tako da se zde še bolj gosti in razmršeni kakor bi sicer bili. Vodna ondulacija pa po navadi dobro ‚prime' šele po določenem času, ko lasje nekoliko odnehajo. Zdaj pa naredite vi že drugo napako. Želite da bi vam ‚trajna' zelo dolgo ‚držala' in da bi hkrati bila lepa. Sam bogve, zakaj se prva dva meseca mučite z grdo pričesko, ko bi jo vendar lahko že takoj imeli, če bi ne vztrajali pri zahtevi, da mora ‚trajna' tako dolgo ‚držati'.

Vem, da boste zdaj ugovarjali: »Če ‚trajna' dobro ne prime, pa prej odnecha.« Kajpak je to res, odnecha prej prav za tista dva mučna meseca, ko hodite okrog kakor bacek, jezni nase in na frizerja. Ali imate torej tedaj kakšno izgubo?

Denimo pa, da je vseeno, če imate dva meseca razmršene lase. Ni pa vseeno, kako ‚trajna' vpliva na vaše lase. Prečvrsta ‚trajna' prehudo osuši lase, zmanjša njih odpornost in povzroči, da se lasje cepijo. Včasih moramo več mesecev čakati, da lasje dovolj zrastejo za primerno pričesko.

Vrnimo se k trajnosti ‚trajne'. Najbrže ne veste, da je ta trajna predvsem odvisna od tega, ali vaši lasje hitro ali počasi rastejo, v drugi vrsti pa od vašega zdravja. Če vam lasje hitro rastejo in če imate povrh tega kratko pričesko, je razumljivo, da vam ‚trajna' ne bo tako dolgo trajala, kakor sicer.

‚Trajna' ne drži dolgo, če imate slabe lase ali ste sicer bolehni. V takšnem primeru je namreč lasišče prav tako neodporno. Predvsem si pa zapomnite, da je ‚trajna' samo sredstvo in ne cilj: sredstvo za pripravljanje lepe, prijetne pričeske.

Če imate zelo suhe lase, si jih morate, preden si daste narediti trajno, večkrat natreti s kakšnim lasnim oljem za lase, z orehovim ali kakšnim drugim, ki se še dobi. Vsakokrat, ko si umijete lase, si jih prej natrite dan ali dva dni prej z oljem, pa gotovo ne boste imeli sitnosti s presušimi lasmi, ki jih težko razčešemo in so kakor ‚seno'.

Kako se oblečeš doma

Ni še dolgo časa, ko so ženske mislile, ‚da je za doma vse dobro'. In res si doma videl ženske v kar nabolj smešnih ‚uniformah'. Ta ali ona je za domačo obleko ponosila staro svileno plesno obleko. V njej je bila bolj podobna pustni maškari kakor gospodinji. Pisane pentlje, ki so se na večerni obleki zdele ljubke in svečane, so bile na domači obleki smešne in odveč. Širok ali dolg pas je ometal povsod, kjer ni bilo treba, globoki izraz je pa puščal prahu prost dostop do telesa. Takšna obleka ni bila samo smešna, temveč tudi nepraktična in nehigienična.

In še vse drugačne slike si videl v naših domovih. Če si prišel dopoldne slučajno k mladi gospodinji v vas, si jo komaj spoznal. Bila je od nog do glave — deček. Tičala je v pidžami ali trenerkah in se kaj ročno sukala po stanovanju. Čeprav je bila ta slika prav tako nekoliko nenavadna za nepoučeno oko, vendar ta obleka prvotnemu smislu domačega oblačenja — delu — ni bila tako oddaljena, kakor prva. Človek se pa za ‚hlačmana' kar ni mogel prav navdušiti, ker se takšna uniforma' za navadno gospodinjsko delo ni zdela prav upravičena.

Ko je prišlo na trg poceni in ljubko blago, si je lahko marsikatera gospodinja omislila več domačih oblek. Spet se je pa pokazalo, ali si po naravi delovna in praktična, ali ti je pa samo za zunanji videz. Nekam čudno se je človeku zazdelo, če je zagledal gospodinjo v opoldanskih urah v domači halji dopetači, kako je namesto z metlo z robom obleke ometala tla. Težko si je misliti, kako je mogoče v tako nepraktični obleki kuhati in pospravljati stanovanje. Takšna obleka je kvečjemu za zgodnje jutrnje ure, ko se spodaj nekoliko mani oblečemo in smo vseeno lepo pokriti.

Kako naj bo pa ženska doma oblečena, da je na oko čedna, pa vseeno praktično oborožena za kuho in gospodinjsko delo? Marsikateri se bo morda zdelo to vprašanje odveč. Doma se oblečeš v listo, kar imaš. Nápak, hudo nápak! Le pomisli, da največ svojega življenja doma preživiš in da te tam vidijo ne samo sosedje ali znanci, temveč tudi otroci in mož. Mož si bo o vas nehote ustvaril takšno sliko, kakršno jo vidi doma, ne pa zunaj na cesti ali v kavarni ali gledališču. Če boste torej doma površno in vnemarno oblečeni, bo imel mož o vas nehote vtis, da ste zmerom površni in nemarni in — postarani, zakaj nič bolj človeka ne postara kakor zanemarjena obleka in razmršena pričeska.

Domača obleka mora biti torej na oko prietna in za delo praktična. V ta namen si izberemo za poleti mehko pralno obleko, za pozimi pa flanelo, ki jo lahko peremo. Volnene domače obleke niso primerne, ker jih preznojimo in jih vseeno ne moremo oprati.

Obleka naj bo ob vratu precej zaprta, ker ima prah tako kar najmanj možnosti, da se prilepi na kožo. Ne sme biti predolga in ne sme imeti širokih rokavov, da z njimi ometamo okrog, ali jih pa celo pomakamo v juhe in druge jedi. Praktično je, če se obleka od vratu do spodnjega roba zapenja na gumbe — ne na pritiskače — da jo lahko opoldne hitro odpnemo in zamenjamo z drugo.

Marsikatera gospodinja ne ve, da se vonj po čebuli in kuhinji najbolj prime las in obleke. Zato si moramo lase pri kuhi — pa tudi iz higieničnih razlogov — pokriti s čepico, ker jih tako obvarujemo pred raznimi vonjavami, ki niso vselej prijetne. Praktično je tudi, če imamo dve domači obleki stalno v rabi. Ena je samo za pospravljanje in kuho, drugo pa oblečemo opoldne, ko se vrnejo domov mož in otroci, in jo obdržimo tudi še za vse popoldne. Tako si tudi naveden delavnik lahko razdelimo v dopoldne in popoldne. Dopoldne: težje delo, popoldne šivanje, pouk otrok, pa tudi sprejem morebitnih gostov.

Če se bomo tako oblačile, si bomo znale doma ustvariti tisto prijetno ozračje, ki uveljavi še tako skromno žensko in ji da v očeh okolice prikupen videz.

Gotovo imate doma še kaj pisanih ostankov blaga, ki jih ne veste prav uporabiti. Če so dovolj veliki, si ukrojite iz njih zanimive športne robčke, kakor vam jih kaže gornja slika. Veliki monogram je hkrati praktičen in lep okras

Kakšno posteljo imate?

Morda se vam bo zdelo gornje vprašanje nekoliko netaktno, toda odgovor nani bo samo vam v korist. Ne smete namreč misliti, da je za mirno, globoko spanje postelja nepomembna zadeva.

Važno je že, kako in kje postelja stoji. Predvsem postelja ne sme stati pod oknom, pa tudi ne vzdolž stene; tako se namreč nalezemo hlada, ki veje od okna in od stene. Če hočete dobro spati, ne glejte samo na to, kako se postelja poda v prostor, temveč tudi na to, kako je za vas bolj zdravo. Učimo se od vzhodnjakov, da je zdravo, če ležimo z obrazom proti vzhodu. Vsi primitivni ljudje spe z obrazom, obrnjenim proti sončnemu vzhodu.

Topla žimnica je primerna samo za stare ljudi in bolnike, ki potrebujejo dovajanje toplote od zunaj. Za mladino, pa tudi za ljudi v zrelih letih je takšna žimnica odveč. Za pokrivanje uporabljamo poleti tenko odejo ali samo rjuho, pozimi pa kajpak prešito odejo.

Paziti moramo, da imamo noge zmerom lepo tople, zato je vsekako narobe, če se zgoraj do nosu pokrivamo, pri nogah pa razbremamo. Debele pernice so nezdrave in nam nakopljejo razne nedolžne srčne motnje, ki pa takoj izginejo, če odložimo pernico. Najprimernejša je lahka, toda velika odeja, kvečjemu izpopolnjena z majhno pernico, ki jo imamo pri nogah.

Dekleta v puberteti dobi se rada pritožujejo, da jih stalno zebe. Če bi vsak dan redno telovadile, bi poživile krvni obtok in jih nikoli ne bi zeblo, najmanj pa v postelji. Tisti, ki dolgo spe, se po navadi love za toploto. Bolše in vse boli zdravo je torej, če nekaj minut prej vstanemo in se ogrejemo z nekaj telovadnimi vajami.

Kakšna naj bo blazina? Pernata blazina je neprimerna, ker se glava vanjo preglobokо vdre in ker je poleti prevroča. Žimnata blazina je najbolj zdrava, higienična in v vsakem pogledu priporočljiva.

Vidimo torej, da ni vseeno, kako postelja stoji, pa tudi ne, kako je opremljena. Marsikatera ‚nerazumljiva' bolezen bi bila takoj razumljiva, če bi zdravnik vedel, v kakšni postelji bolnik spi. Če se preveč pokrivamo, se pomehkužimo in postanemo sprejemljivi za prehlade. Če smo premalo pokriti in spimo tako, da na nas ‚vleče' ali ‚piha', dobimo trganje, ne da bi sami vedeli kdaj. Zato velja: zmerno in pravilno.

Povej s cvetlicami — toda s svežimi!

Cvetlice zna vsakdo kupiti, toda vsakdo jih ne zna lepo izbrati, ali pa ločiti sveže od ovelih. Lahko ovele cvetlice imajo svoj čar, ‚čar minljivosti', toda če jih poklonimo godovniku ali prijatelju, gotovo ne bosta očarana. Sveže so cvetlice, ki smo jih pravkar narezali ali natrgali. Vrtnica s pobešeno glavico in črnkastim stebelcem je predolgo stala v vodi in ni več sveža. Popje in listi morajo biti krhki in sočni. Če hočete preizkusiti svežost nagelnjov, zmencajte med prsti dva cvetna lističa. Če se takoj ne ločita drug od drugega, so nagelnji stari in bodo uveli, še preden jih boste poklonili godovniku. Omadeževane orhideje, rumenkaste gardenije, prozorni tulipani in lilije, krizanteme, ki so njih cvetni listi na zunanjem robu rjavi, so uvele, še več pokvarjene cvetlice. Kupujte cvetlice predvsem v cvetličarnah, kjer ne gori ves dan električna luč, zakaj pri dnevni svetlobi ostanejo cvetke dalje sveže in sijajne.

Katera polovica vašega obraza je lepša?

Somernost človeškega obraza je samo navidezna in se nam zdi resnična samo zato, ker gledamo zmerom ves obraz, nikoli pa ne obeh polovic tako, da bi ju lahko primerjali med seboj. Profesor Hunter je pa naredil več fotografij desne in leve polovice obraza pri moških in ženskah in jih nato sestavil tako, da je bil včasih obraz sestavljen iz obeh desnih polovic, drugič pa spet iz obeh levih polovic.

Nemalo je bil presenečen, ko je ugotovil, da je pri vseh ljudeh ena polovica obraza lepša od druge, nežnejša in izrazitejša. Pri ženskah je to po navadi leva polovica, pri moških pa desna. Za nas ta ugotovitev nima posebnega pomena, razen v primeru, ko bi ‚njemu' rade pokazale lepšo stran obraza. Marsikatero korist bodo pa imeli od novega dognanja fotografi, posebno kadar fotografirajo človeka v profilu.

Mozolji na hrbtu

Pozimi se mnogim ženskam kaj radi izpuščajo po hrbtu mozolji, ki jim ostanejo vse do pomladi, včasih pa še celo do kopalne sezone. Šele ko se začno sončiti, izginejo.

Tej nadlogi ste pa tudi pozimi lahko kos, in sicer takole:

Vsako jutro si hrbet dobro namilite in ga nato oplaknite najprej z vročo, potem pa z mrzlo vodo. Ko ste hrbet dobro odrgnile z brisačo, ali še bolje s frotirko, si ga namažite z alkoholom, ki ste mu pridale nekaj kafre. Ta postopek ponovite tudi vsak večer.

S to preprosto nego boste že v enem tednu dosegle presenetljive uspehe. Seveda morate poleg tega v prvi vrsti paziti tudi na redno odvajanje.

Pritrdite blazinice na obešalnike!

Gotovo ste že večkrat opazile, da so se vam jopice, posebno pa moški suknjiči za vratom zgubali, pa čeprav ste jih še tako skrbno obesile na obešalnik. Tej nevšečnosti se lahko izognete tako, da pod vsak obešalnik naredite blazinice, ki je prišijete ali privežete.

Takšno blazinico lahko sešijete iz starih nogavic, ali pa iz ostankov blaga. Nogavice nekajkrat zložite, in že je blazinica gotova. Iz blaga pa sešijete vrečice in jih napolnite z vato. Blazinice lahko naredite v obliki trikotnika ali štirikotnika. En vogal blazinice pritrdite na kovinsko kljuko, drugo dva pa vsakega na eno stran obešalnika.

● ŽENSKI RAZGOVORI

Gospa D. B. Ljubljana. Čaine in mlečne madeže s politirancga pohištva odstranite takole: potresite madež z vlažno — ne mokro! — solio in jo pustite na madežu nekaj časa, da vpliva nanj. Zdaj vzemite čisto volneno krpo in odstranite sol. Z drugo volneno krpo in s plutovino zlikajte pohištvo tam, kjer so bili madeži in kjer so zdaj nastala nekoliko bolj motna mesta.

Herausgeber: K. Bratuša, Journalist; verantwortlicher Redakteur: H. Kern, Journalist; Druckerei: Merkur, A. G. in Ljubljana; für die Druckerei verantwortlich: O. Mihalek — alle in Ljubljana. — Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.